

Președintelui Republicii Socialiste România, NICOLAE CEAUȘESCU, urarea noastră fierbinte: „La mulți ani!“

„Mărețele realizări în făurirea socialismului sînt rezultatul muncii eroice noastre clase muncitoare, a fărânimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor, care, în deplină unitate, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea partidului nostru comunist, acționează cu toată hotărîrea pentru îndeplinirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism.

Aș dori să subliniez, și cu acest prilej, necesitatea de a acționa cu toată hotărîrea pentru a contribui la depășirea situației grave internaționale. Să întărim și mai mult colaborarea cu toate popoarele, cu toate forțele care se pronunță pentru o politică de pace, de colaborare, pe principiile egalității, respectului independenței și suveranității, neamsecului în treburile interne.“

Din Cuvîntarea președintelui NICOLAE CEAUȘESCU, ținută la sărbătorirea din 26 ianuarie 1984

„Prețuim cu toții modul magistral în care conduceți marea operă de edificare a noii societăți în strînsă legătură cu poporul și pentru popor... Ați asigurat dezvoltarea continuă a democrației muncitorești-revoluționare, a democrației socialiste în țara noastră, ați fundamentat și promovat ferm principiile autoconducerii și autogestunii muncitorești, ați creat un cadru organizatoric larg — unic în felul său — de participare pleneră, nemijlocită, în condiții de deplină egalitate, a tuturor fiilor patriei, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor — unit în Frontul Democrației și Unității Socialiste — la conducerea tuturor domeniilor vieții economico-sociale, a întregii societăți.

Politica României de pace și dezarmare, acțiunile energice pe care le desfășurați în spiritul înțelegerii și colaborării pașnice dintre națiuni au adus țării un mare prestigiu internațional, au făcut ca poporul nostru să dobîndească stima și prietenia sinceră a tuturor națiunilor lumii.“

Din „Serisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România“, 26 ianuarie 1984

TELEGRAMĂ

Excelenței Sale Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România

La aniversarea zilei Dumneavoastră de naștere, vă rugăm să ne îngăduiți ca, în numele Federației Comunităților Evreiești din Republica Socialistă România și în numele nostru personal, să vă adresăm cele mai bune urări de sănătate și fericire, precum și de noi succese, sporite, în binecuvîntata misiune ce o împliniți.

Omagiul nostru, plin de respect și dragoste, se alătură celui al tuturor cetățenilor acestei țări, pe care o călăuziți cu înțelepciune și dăruire pe căile înfloririi și progresului și al cărei prestigiu în întreaga lume l-ați înălțat pe culmi nicidecum atinse.

Alături de credincioșii celorlalte culte, vă exprimăm, și cu acest prilej, profunda recunoștință pentru deplina libertate religioasă de care ne bucurăm, pentru posibilitățile largi de a ne cultiva tradițiile, de a ne respecta credința și de a trăi în armonioasă frăție cu credincioșii celorlalte culte, uniți prin comunitate de idealuri în serviciul patriei comune.

Comunitățile evreiești vă transmit, totodată, omagiul lor plin de

gratitudine și dragoste pentru omenia și înțelepciunea cu care rezolvați problemele noastre specifice, pentru consecvența și prestigioasa politică internă și externă a României socialiste, în slujba păcii între popoare și a dreptului fiecărui stat la existență suverană și independentă.

Vă încredințăm că vom ști să continuăm glorioasa tradiție a înaintașilor noștri de a lupta și munci pentru prosperarea României, că vom depune toate strădanile spre a fi vrednici de cele șase veacuri de existență a obștilor evreiești în această țară și că vom înmulți eforturile noastre spre a aduce modesta noastră contribuție la marea operă ce o săvîrșiți pentru patrie, pentru dreptate, pentru pace.

Cu cel mai profund respect,

Dr. MOSES ROSEN

Șef Rabinul Cultului Mozaic,
Președintele Federației Comunităților
Evreiești din R. S. România

Un cronicar al ghetoului: ISRAEL ZANGWILL

Momentul ieșirii din ghetou, cu toate implicațiile sale psihosociale, repercutate deopotrivă la nivel spiritual și comportamental, este nucleul epic, punctul nevralgic generator de conflicte al opereii lui Israel Zangwill. Ghetoul său nu mai este o lume izolată, închisă în sine, atemporală, deși reperiile sunt aceleași: sinagoga, mikva, căminul etc. Dar motivul obsedant al lui Zangwill și, implicit, al eroilor lui nu mai este „lozul cel mare” șalomahemian, principiul relativității din unghiul sociologic al lui Peretz, primejdioasa aplecare asupra hăurilor lăuntrice a lui An-sky, ci confruntarea dintre două mentalități: a caftanului și a costumului european modern.

Zangwill în Anglia și Ronetti Roman în România pun în discuție același „caz”, fie că el se numește David (v. nuvela „Între două lumi” a lui Zangwill) sau Manasse. Dar se poate oare vorbi de o lume „veche” (lumea foliamentelor talmudice, îngălbenite de vreme, răfoite cu extazul și pasiunea pentru Idee, proprii bătrânilor care trăiau în trecut și-n viitorul mesianic) și de una „nouă”? Tinerii care se vor „moderni” ce fac asimilându-și cultura și civilizația mediului ambiant? Dincolo de crusta prezentului reappare structura veche. Tractatele talmudice au fost înlocuite cu opiniile unor Lassalle ori Fichte. Regăsim în disputele lor, în general, tipul de gândire, voluptatea analizei, sensibilitatea și spiritul narator specific poporului căruia, vrînd-nevrînd, îi aparțin. Conflictul, judecat retrospectiv, e numai aparentă, trecere, element istoric.

Schnappie, din nuvela mai sus amintită, reușește să înțeleagă, în cele din urmă, că modul de viață scotit de ea „Boccea cu lucruri vechi” cuprinde în sine ceva peren: o anume „jertfă de sine”, un anume sublim, în care se regăsește. Brum, protagonistul din „Cei care dibuiesc în întuneric”, care-l opune pe Coleridge Psalmistului, sfințește prin a fi covârșit de intensitatea propriei imaginații, sfîrșită de versetul „Lăudat fii, Tu, Doamne, Dumnezeu nostru, care deschizi ochii celor orbi”. Isac Levinsky, ajuns, după părăsirea ghetoului, autor dramatic la modă, moare la Ierusalim. „A muri la Ierusalim” este o proză îndrăgănită cu „Thais” a lui Anatole France. Tema ironiei e mînuită de France cu o deliberată ironie la rîndu-i. Zangwill sesizează numai aspectul tragic al situațiilor (prăbușirile sufletești ale familiei Levinsky).

De fapt, toată această problemă a „re-negării” e tratată de Zangwill dintr-un unghi didactic, vizibil, mai ales, în „Convergenții”. Yvonne (alias Gittel) și Elkan

sînt mai mult alegorii ale ambiției lipsite de scrupule și ale sovăielii lașe decît caractere viabile. Într-un medallion Zangwill, Peltz vorbea de „comprehenșiunea” autorului ca de o trăsătură de unire a sa cu modalitatea dickensiană de abordare a vieții. Dar atît Dickens, cît și Zangwill cad prin „comprehenșiunea” în capcana schematismului. Artistul trebuie să înțeleagă fără să pledeze, să sugereze fără să impună.

Contactul generației tinere cu spiritualitatea europeană a sfîrșitului de secol al XIX-lea are efecte constructive: David, din „Samaborona”, strănepot al celor din cetatea Masada și strămoș al celor din ghetoul Varșoviei, ajunge la convingerea autoapărării ghetoului în fața agresiunii și a morții demne, în picioare, atunci cînd nu mai rămîne altceva de făcut; Schnappie, din „Între două lumi”, aderă la mișcarea socialistă a vremii. Dar această apropiere de spiritualitatea secolului trecut are și efecte distructive: uneori apare fenomenul „re-negării” sau stărilor confuzionale, pendularea între tipătul de bucurie al vieții

atotbiruitoare, simbolizat prin vitalitatea iudaismului în comparație cu Weltanschauung-ul altor popoare vechi care n-au supraviețuit în istorie și scepticismul dizolvant al lui „vanitas vanitatum” dedus din interpretarea Had Gadiei (din nuvela cu același titlu) ca un poem al veșnicilor rotiri, al perisabilității lucrurilor, al „geniului morții”.

Cînd Zangwill, confruntat cu lumea din afară, părăsește scena „problematicii” ghetoului, cînd eseistul redevine narator pur și simplu, trăind, bucurîndu-se, suferînd la el acasă, unde s-a născut și a crescut, totul se limpezeste, se rotunjește (literar vorbind). Reappare sufletul evreiesc dintotdeauna: părinții gata de orice sacrificiu pentru copiii lor („O lună de miere”, unde nota liric-tragică este încă puternică și i ironia titlului — amară), variațiunea pe tema binecunoscutului cîntec popular idiș „Poți avea minte cît un născu / Și picioare ca un covrigel / În ochii mei tu ești frumoasă / Mai frumoasă decît lumea” („Cum s-a însurat Șoșî Smendrichi”), invelșul tepos-pitoresc în care se ascunde miezul dulce al sensibilității celor „mulți și obidiți” („Maimuta moartă”).

Dar abia atunci Zangwill e Zangwill, cînd știe să facă haz de necaz. Cînd pătrunzătorul, ironicul său spirit de observație, reunit cu verva colorată, cu meliorismul generator de țărnie al acestui neam, avînd mai multă nevoie de el decît oricare altul, explodează în inimitabilul său „Rege al pomanagiilor”. Cine sînt Iosif Grobstock, Manase Bueno Barzilai Azevedo da Costa și discipolul său Iancolă, Ioină pescarul ori membrii Mahamadului decît întreaga galerie de tipuri evreiești, cu blajine cursuri și vajnice calități, cioplîți astfel de viața însăși, această viață plină de hîrtoape și piedici de tot felul, pe care toți o iubesc atît!

De-abia aici „comprehenșiunea” lui Zangwill pentru eroii săi arată nordul. Fîndcă nici ea nu mai e voit orientată într-o direcție sau alta, ci lăsată să se strecoare liber pe dedesubtul întregii țesături epice, aparent „uitată” și tocmai de aceea găsindu-și tonul adecvat. Dacă poetul, filozoful și moralistul dibuie, realistul Zangwill face, o dată mai mult, dovada inepuzizabililor surse și fațete ale umorului evreiesc; este corabia lui pentru eternitate.

E. SUHOR

ȘLOMO BEN IEHUDA GABIROL *

(1020 — 1070)

GAZEL (II)

Stăpîne-al lumii, ascultă-al meu frămînt
din ruga ce-o înalț ca fumul sfînt.
Lăși dorul inimii din ascunziș
să iasă și s-apară în cuvînt.
Oricare gînd la Time se re-ntoarce,
ești începutul vieții-mi pe pămînt.
Menit ai fost cinstirii, nu și eu,
și rodul faptei mele-i dus de vînt.
Om, stînd în praf, în fața Ta doar sufletul
Se vrea La cer, Oricînd Minat de-Obșteșc avînt.

GAZEL (III)

Sînt inima-mi în tine și ești al meu cămin;
cînd vîi în amintire, dispăre orice chin.
Lăcaș de binefaceri, dator sînt mulțumirea-mi,
l-altarul tău, din gură s-o slobod c-un suspin.
O, cerul nu-ți cuprinde Atotputernicia,
atunci cum poate gîndul tă se-aibă de deplin?
Mă va-nțelege sigur, iertîndu-mă, -adevăr-ți,
căci din a ta dorință dorințele îmi vin.
Ochi pur, deschide-ți ochiul asupra suferinții-mi:
lumina ta trimite-o, orbirea-mi s-o-nsenin.

Să-mi lauzi locul jertfei și binecuvîntează
și jertfa mea și ruga ce astăzi îți le-nchin.
Reversă-ți bunăvoia, dar, ne-ncetat mărînd-o,
iertarea ta să-nțreacă păcatul meu hain.
Precum zălog în inimi ființa ta rămîne,
zălog să fie duhu-mi în sinul tău divin.

Traducere de OTTO STARCK

* Gazel (I) a apărut în R.C.M. nr. 545

Consemnări

„Datoria memoriei” *

Hîrlăul în amintirile lui Haim Zaidman

Haim Zaidman, ca scriitor, este pentru mine o întîlnire foarte plăcută și desfătătoare — dar, în același timp, o surpriză. Rog pe cititor să nu mă înțeleagă greșit. L-am cunoscut pe Zaidman ca decenii în urmă, pe vremea uceniceiei mele la „Ikuf” ca „gher” (străin), titlu pe care l-am primit datorită întîrzierii mele iubiri pentru limba idiș. Era un om deosebit de prietenos, cu un veșnic zîmbet dulce pe buze, cu multe cunoștințe despre literatura evreiască și despre viața evreiască în genere, un trudit cultural pasionat (în special ca participant la edificarea acelei excepționale scene pe care a condus-o Iacob Mansdorf în 1945—1946). Dar înclinare spre scris, în sensul artistic al cuvîntului — asta nu manifesta în acea vreme. E drept, în vremuri mai apropiate a lucrat ca redactor, chiar la revista care adăpostea aceste rînduri, ceea ce, fără îndoială, l-a obișnuit cu truda condeiului. Realizările sale jurnalistice, cit se poate de onorabile, erau totuși departe de cartea fermecătoare, instructivă, plină de sevă, pe care ne-a oferit-o acum, la o vîrstă venerabilă.

Subtitlul volumului — „Tîrgul meu moldovenesc Hîrlău” — te trimite cu gîndul la o monografie. Prefațatorul — distinsul om de litere israelian Dov Sardan — caracterizează însă creația lui Zaidman ca o „monografie memorialistică”. Formula e din cele mai nimerite. Într-adevăr, e suficient să parcurgi fie și numai cîteva pagini, pentru a-ți da seama că nu ai în față o reconstituire rece, întemeiată pe date scize, geografice, istorice, etnografice etc., ci o patetică reinsufletire a Hîrlăului de odinioară, în care autorul s-a născut și și-a petrecut copilăria și adolescența.

* „Der hoiv fun zicron — Main moldevisz ştel Harloi”. Editată de Fondul Samuel și Rebeca Hurvit, de pe lîngă Societatea de cultură din Ierusalim, cartea a primit premiul israelian „Iacob Groper”.

S-a spus că a da uitării lucrurile un ai văzut lumina zilei constituie o înfrîmîtare spirituală. Memoria lui Zaidman este nu numai perfect sănătoasă, ci impregnată de o rară activitate. El îndrăgîit Hîrlăul și a rămas legat de și după ce l-a părăsit pentru a-și face un rost în viață. Dar nu numai statura acestui sentiment explică forța evocatoare a cărții. Este în ea o prospețtină și o gingăsie a perspectivei care se datorează faptului că el vede și astăzi Hîrlău de la începutul secolului cu ochii extra-de sensibili ai copilului care a fost atunci. Regăsim în carte umirile, emoțiile, bucuriile, crispările aceluia Haim Iancu, al cincilea copil al cantonului Ben-Tion de la Sinagoga mare din Hîrlău, în fața universului de o mare complexitate care este pentru dînsul — fapt, pentru orice observator atent — orașelul de atunci. Mărturia actuală a lui Haim Zaidman confirmă încă o dată adevărul — subliniat cîndva de Blau într-o formă aparent paradoxală — că omul contemplant și pătrunzător lucrurilor doar o singură dată în viață: în copilărie...

Profesia „de fiecare zi”, ca să spun așa, a lui Zaidman a fost contabilitate. Nu știu dacă de la ea s-a molipsit sentimentul Zaidman, cînd, pentru a portretiza orașelul și oamenii lui (poate că aceasta e cea mai exactă definire a cărții: ea e un amplu portret), a apelat la linia precise, amănunțite, de finețea filigranului. E vorba nu numai de trăsăturile externe, oare, fie că se referă la oamenii ori la case, la străzi, la tablouri din natură, la logia numerosilor lui eroi sau de semnificațiile adînci ale fenomenelor și evenimentelor.

Memoria lui prodigioasă — repet: memoria sentimentală, dar dublată de luciditate care o ferește de sentimentalism — îi permite să ne înfățișeze, fără a fi vreodată obsoritor, casa părintească a vecinii, strada pe care a locuit, hederul

ANTON CELARIU

(Continuare în p.

GÎNDURI

Din MIHAIL SEBASTIAN...

Profetii biblice sînt cele mai năpraznice voci care au răsunit vreodată în lume.

Cred, cu îndrăjire și orgoliu, că un om corupt nu poate fi un creator.

Am încă prejudecata unei moralități a scrisului, în acest sens, că nu-l accept decît în măsura în care caută un adevăr și exprimă o sinceritate.

...și despre MIHAIL SEBASTIAN

...opera lui e dintre cele menite să înfrunte timpul, singură, prin propria ei substanță.

CAMIL PETRESCU

...romanul De două mii de ani (1934) este, ca și Șantier, o carte vie, în care autorul se caută pe sine, cu o mișcătoare sinceritate, prin frămîntările vremii și efectele mutilante ale discriminării rasiale asupra conștiinței intelectuale.

OV. S. CROHMĂLNICEANU

Autorul piesei Steaua fără nume, scrisă în anii dicatoriilor, ne-a dovedit țărnia acestui spirit, care și-a păstrat mereu demnitatea și libertatea interioară și nu s-a lăsat anihilat de nedreptățile vieții.

PETRU COMARNESCU

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

Comunitatea evreilor din Maroc

Ne-a sosit recent la redacție o plachetă consacrată vieții comunitare evreiești din Maroc, străveche țară maghrebiană. Intitulată simplu: *Comunitatea evreiască din Maroc*, cu textul redactat în trei limbi — franceză, engleză și arabă —, bogat ilustrată, în culori, placheta, sau, dacă preferați, albumul, prezintă sugestiv și atractiv monografia unei comunități evreiești cu tradiții milenare, cu un aport considerabil la cultura iudaică universală și care — element notabil — continuă să reprezinte, cum se spune chiar în titlul unui capitol, „o comunitate senină pe pământul Islamului”.

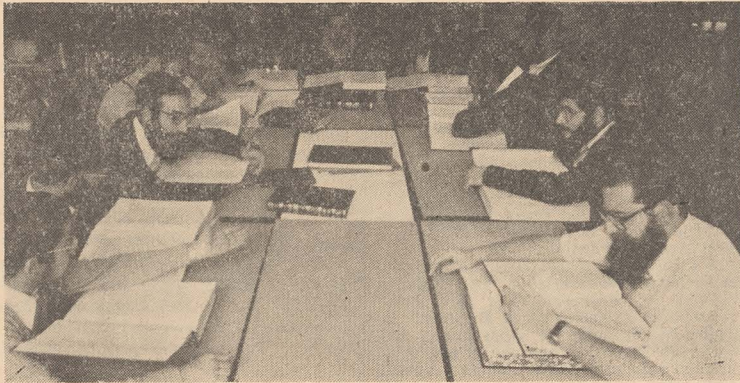
„Este mindria noastră — scrie în cuvântul său introductiv secretarul general al Consiliului Comunităților Israelite din Maroc, David Amar — să arătăm că, din generație în generație, noi am știut să păstrăm și să îmbogățim patrimoniul iudaismului marocan, după cum este o mindrie a noastră să amintim că evreii originari din Maroc au ținut, în orice țară în care au ajuns, să păzească perenitatea culturii lor originale”. Scopul plachetei este, în intenția autorilor, tocmai acela de a ilustra eforturile cotidiene întreprinse de actualii conducători ai instituțiilor comunitare pentru a menține intacte valorile, tradițiile și obiceiurile iudaice statornicite în cadrul acestei comunități în pofida meandrelor unei lumi în profundă prefacere.

Cu un trecut de peste 3000 de ani, comunitatea evreilor din Maroc a înscris un capitol memorabil în frământata istorie a poporului evreu. Identitatea iudaică — se subliniază în plachetă — n-a constituit niciodată o problemă în această țară. Din timpurile primei Diaspore și apoi ale exilurilor din Spania și din alte țări europene, ca și în tot evul mediu incizitorial, evreul marocan a avut rădăcini adnc înfipte în solul acestei țări și în viața ei culturală și religioasă.

Bogăția culturală și spirituală a comunității evreilor din Maroc este ilustrată, între altele, de numele prestigioase ale unor rabini erudiți în iudaism, dar și în diferite domenii ale cunoașterii universale din timpul lor. La loc de

frunte se situează pe acest plan Rabi Itshaq AL-FASSI, HA-RIF, corifeu al Talmudului, care și-a legat numele de „epoca de aur” a iudaismului în Spania,

exilați din Spania la finele secolului al XV-lea a fost, în mod deosebit, un factor de înflorire a culturii iudaice din Maroc. În atmosfera de efervescență spi-

Evrei marocani studiind foliantele Talmudului

și, îndeosebi, Rabi Moșe ben Maimon, MAIMONIDE, acest titan al gândirii iudaice, mare savant și medic al vremii, care a trăit și a creat un timp în Maroc. Merită, de asemenea, a fi citați ca străluciți fii ai comunității marocane Rabi Abraham Abulafia, maestrul al Cabalei, Rabi Moshe Deri, savant și diplomat reputat, Rabi Iehuda ben Nissim, filozof, Rabi Isaac Hagiz, comentator al Misnei, Rabi Hayim Ibn Attar, autor al lucrării clasice „OR HAHAYIM” și fondatorul unei ieșite vestite la Ierusalim, și mulți alții. Sosirea unui mare număr de

rituală creată de pleiada marilor rabini și învățați din Maroc, au apărut acolo și primii Baale Hatakanot („Decizionari”), la sursa cărora se adapă și în prezent enoriașii marocani.

Evreii marocani de astăzi nutresc un atașament deosebit față de moștenirea iudaică ancestrală. O dovadă a fervorii lor religioase sînt sinagogile pline de credincioși, după cum o mărturie a respectului față de marii lor înaintași o constituie tradiția „Hilulat”-urilor, pelerinaje care au loc, în special de Lag Baomer (18 Iiar), la mormintele unor

rabini vestiți pentru erudiția și pietatea lor.

Cu cîteva decenii în urmă, prin anii '50, comunitatea evreilor din Maroc număra peste 300 000 de suflete; în prezent n-au rămas decît vreo 20 000, mulți plecînd în Țara Sfîntă, dar păstrînd și dragostea față de locurile natale, ca și datinile lor specifice.

Micșorarea considerabilă a numărului de membri nu a diminuat vitalitatea acestei comunități, care continuă să se afirme ca o prezentă vie, să desfășoare o activitate intensă în toate domeniile vieții evreiești, la fel ca și înainte. Evreul din Maroc — se subliniază în plachetă — este fidel instituțiilor comunitare, care contribuie la stimularea identității sale iudaice. Sînt elocvente datele, din broșură, care se referă la aceste instituții: Rabinatul, în fruntea căruia se află Marele Rabin al Marocului Iddia MONSENOGO; Consiliul Comunităților Israelite din Maroc, organismul reprezentativ al evreimii marocane, emanație a tuturor comunităților din țară; învățămîntul religios și de cultură iudaică de diferite grade; cantine; dispensare; cămine de bătrîni etc. În toate aceste instituții lucrează cadre calificate și eficiente.

Placheta consacră pagini distincte comunităților evreiești din Casablanca, Rabat-Salé, Fez, Tanger și alte centre importante, datele privind istoricul și situația actuală ale fiecăreia dintre ele permițînd cititorului să-și facă o imagine concludentă despre bogăția și diversitatea aspectelor iudaismului marocan.

Relevînd amănunțit solicitudinea și sprijinul manifestate de autoritățile marocane față de nevoile și aspirațiile obștii evreiești, placheta dă glas recunoștinței și devotamentului acesteia față de o patrie ospitalieră și conducerea sa. Întreaga lucrare emană convingerea că între credincioșii mozaici și cei musulmani, între evreii și arabi, conviețuirea pașnică și fructuoasă a fost nu numai o realitate istorică, dar rămîne și o posibilitate a zilelor noastre.

IAACOV GOLD

Devotament cetățenesc, fidelitate față de iudaism

Doamnei Simone Veil i s-a decernat, la 13 ianuarie a.c., împreună cu alte personalități din diferite țări, titlul de Doctor Honoris Causa al Universității Libere din Bruxelles. Nu este prima distincție ce i se acordă: Simone Veil este Doctor Honoris Causa al Universității Bar-Ilan, din Israel; prima deținătoare a premiului „Atena-Onassis”, înmînat în 1980 de către președintele Greciei; a premiului internațional „Carol” pe anul 1981, decernat de către primăria orașului Aachen (R. F. Germania), și a altor numeroase înalte titluri și premii. Toate aceste distincții constituie semnul unei înalte aprecieri acordate personalității sale proeminente și activității sale neobosite pentru binele oamenilor, pentru respectul demnității lor, pentru pace și înțelegere între popoare.

Așa cum se știe, Simone Veil se numără printre puținele supraviețuitoare ale Auschwitzului. Cea mai mare parte a familiei sale a pierit în lagărele de exterminare naziste. Suferințele indurate i-au întărit convingerile antifasciste, hotărîrea de a lupta neobosit pentru ca ororile Holocaustului să nu mai fie cu putință.

Înzestrată cu o „inteligentă excepțională” și o „remarcabilă energie” (aprecierile sînt rezultatul unui sondaj de opinie întreprins de revista „Paris Match”), ea și-a consacrat toate capacitățile sale, în perioada postbelică, prosperității țării sale, Franța, combaterii recrudescenței neonazismului, susținerii cauzelor drepte ale omenirii. Afirmîndu-se exemplar în viața politică a Franței, ea a deținut mai mulți ani funcția de ministru al sănătății. Pentru meritele sale, umane și politice, a fost aleasă ca președinte al Parlamentului vest-european, de la Strasbourg, activitatea desfășurată bucurîndu-se de o largă apreciere.

În toate demnitățile pe care le-a deținut, Simone Veil n-a ignorat nici un moment originea sa evreiască, tragedia prin care a trecut poporul evreu, interesele și aspirațiile acestuia. Referîndu-se la cuvîntarea pe care Simone Veil a rostit-o la adunarea Congresului Mondial Evreiesc ținută la Washington în noiembrie 1977, Secția nord-americană a C.M.E. sublinia, în telegrama adresată dnei Simone Veil cu prilejul alegerii sale ca președinte al Parlamentului vest-european: „În emoționanta Dv. cuvîntare ai evocat două principii fundamentale ale iudaismului: respectul pentru ființa umană și fidelitatea față de dreptate. Știm că veți îndeplini noua funcție de înaltă responsabilitate în spiritul celor două principii fundamentale”.

În declarațiile făcute la Conferința mondială ținută la Tel Aviv cu ocazia comemorării a 35 de ani de la eliberarea Auschwitzului, la conferința Ligii internaționale împotriva rasismului și antisemitismului, care s-a ținut la Paris în 1980, în cadrul Universității Bar-Ilan, unde deține o catedră, la care se predă istoria Holocaustului și a Rezistenței, precum și cu numeroase alte prilejuri, Simone Veil a avertizat permanent împotriva recrudescenței ideologiei și practicilor rasiste și antisemite, a chemat la intensificarea eforturilor pentru promovarea drepturilor tuturor oamenilor la viață, demnitate și pace.

I. FINTINARU

O mie de evrei în „Țara celor o mie de lacuri”

Finlanda este o republică situată în nord-estul Europei, cu o populație de 4 800 000 de locuitori. Comunitatea evreilor din această țară cuprinde un număr mic de enoriași, 1 000 de suflete, din care 95% locuiesc la Helsinki, capitala țării, și la Turku, oraș industrial. Sînt evrei credincioși, care păstrează cu rigurozitate vechile tradiții.

Deși este o comunitate puțin numeroasă, viața iudaică pulsează intens. La Helsinki există o frumoasă sinagogă, construită în 1906. Alături de sinagogă se află și Casa Comunității. Dar sinagoga este adevărata casă a adunării obștii. În fiecare dimineață se oficiază cu minian, iar sîmbătă, la serviciul divin, participă aproape toți membrii congregației care se pot deplasa. Această largă participare constituie un exemplu grăitor al unității obștii și un rezultat al eforturilor educative ale conducerii ei.

Pentru conducerea comunității învățămîntul iudaic constituie una din preocupările prioritare, căci numai aceasta este calea prin care se învață ce înseamnă a fi evreu și a gîndi evreiește. La Helsinki există o grădiniță de copii și o școală de zi cu nouă clase. Școala se află în vecinătatea Marii Sinagogi și este frecventată de aproximativ 85% din

copiii evrei din Helsinki. La această școală se oficiază, în mod obligatoriu, în fiecare zi, rugăciunea de dimineață — sahit —, iar elevii care au devenit Bar-Mitza pu teffilin.

La Helsinki există și o Casă a tineretului evreu, unde majoritatea copiilor și adolescenților duc o activitate corespunzătoare vârstei lor. Tinerii au un ziar propriu, denumit „Hashofar”, care este citit și de cei vîrstnici. Conducerea comunității se preocupă de educația în spirit iudaic nu numai a copiilor și adolescenților, ci și a celor între 20—30 de ani. În cursul anului 1984 urmează să se desfășoare un congres al celor de această vîrstă, la care vor participa și oaspeți din mai multe țări europene.

Comunitatea din Helsinki publică o revistă, „Hakehila”, care apare de 4—5 ori pe an.

Majoritatea femeilor evreice din Finlanda activează în cadrul a două organizații: „WIZO” și „Lehem Leaniim”. („Hrană pentru cei săraci”), fiecare avînd programul său propriu. Membrii celei de-a doua organizații se ocupă îndeosebi de ajutorarea persoanelor vîrstnice și singure.

Comunitatea Evreilor din Finlanda păstrează o strînsă colaborare cu comunitățile evreiești din celelalte țări scandinave. Actualul Șef Rabin, Ove-Uri Schwartz, este originar din Danemarca. Pentru a da strălucire cuvenită marilor sărbători ale poporului evreu, comunitatea din Helsinki apelează și la comunități vecine. Unul din cantorii săi obișnuiți este Arne Melchior, cu o admirabilă voce de tenor. Nept al Șef Rabinului din Danemarca, el este, în același timp, o personalitate în viața politică a Danemarcei, deținînd funcția de ministru al transporturilor în actualul guvern.

Comunitatea Evreilor din Finlanda este puțin numeroasă, trăiește într-o țară în care se vorbește o limbă cu totul diferită de cele din alte țări, dar sentimentele puternice, frățești ce o leagă cu evreii de pretutindeni asigură și acestei comunități un loc corespunzător în marea familie evreiască.

I. BLUM

Înșușindu-și Alef-beit-ul, nu departe de Cercul polar

40 de ani de la asasinarea lui

DAN LAZAROVICI

„La 9 februarie 1944 organele serviciului secret al armatei au arestat 30 de militanți antifasciști, bărbați și femei, în majoritate tineri muncitori și studenți, sub învinuirea de a fi organizat o acțiune antifascistă, la tipografia „Dacia Traiană”. După 24 de ore de «instrucție» au fost duși la spital muncitorii Constantin Trandafirescu și Ioan Lates, studenții

Dan Lazarovici și Gabriela Hassan. Lui Dan Lazarovici medicii spitalului nu i-au mai putut ajuta cu nimic. După câteva ore a murit. Raportul medical indica, fișește, moarte naturală — «bronhopneumonie acută».

(...) Adevărul s-a aflat cu prilejul prădării corpului neînsuflit al studentului Lazarovici. Apărarea Patriotică a sunat alarma: viața tuturor patrioților arestați era în cea mai mare primejdie (...) Cazul Dan Lazarovici, agitația de masă pe care Apărarea Patriotică a făcut-o în jurul lui, a avut consecințe asupra situației deținutului și internaților politici în general. Făcând direct răspunzător, prin intermediul a numeroase proteste, Antonescu a ordonat efectuarea unei anchete excepționale. Exhumarea cadavrului, refacerea autopsiei, cit și depozitiile a

peste 50 de martori au dus la constatarea asasinatului”.

Tragismul celor relatate mai sus, de Olimpiu Maticescu, într-un fragment din cartea „Apărarea Patriotică”, apărută la Editura științifică, București, 1971, are în conștiințele noastre o dublă rezonanță, direct legată de dubla apartenență a lui Dan Lazarovici: aceea de antifascist, patriot căzut pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice ale tuturor cetățenilor din țara noastră și, totodată, de evreu, elev la Liceul „Cultura” și student la Colegiul „Marcu Onescu”, având părinții și sora deportați dincolo de Nistru. Intrarea sa în rândurile militanților antifasciști din România trebuie considerată, astfel, ca un dublu protest.

La formarea personalității sale de luptător împotriva fascismului a contribuit și influența exercitată asupra lui de rudele apropiate din București (fratele și surorile mamei sale), care activau în cadrul Apărării Patriotice.

Tot ce așteptau mai fierbinte părinții, repatriații în ianuarie 1944, era revederea cu fiul lor, care primise, se pare, autorizația de călătorie de la București la Piatra-Neamț, unde se aflau atunci părinții. În locul acestuia au primit telegrama spitalului care anunța decesul fiului lor.

A fost înmormântat la șase zile după ce fusese ucis, într-un februarie mohorât și friguros. Nu au putut participa, din cauza restricțiilor impuse de autoritățile militare-fasciste, decît părinții și un unchi, medic.

La cimitirul din Șoseaua Giurgiului, pe o placă de marmură de pe un mormînt, se poate citi inscripția: „DAN LAZAROVICI — luptător antifascist pentru libertatea poporului român, ucis de bestiiile fasciste la 10 februarie 1944”. Sint cuvinte simple, puține, care închid însă durere și revoltă în fața unei epoci tragice, la care, evocîndu-le acum, ca un avertisment, le adăugăm imperativul unui alt militantism: al luptei pentru ca asemenea erori să nu se mai repete.

C. DVIR

Scrisoare către redacție

Domnule redactor-șef,
Împlinirea a 100 de ani de la nașterea lui Panait Istrati m-a decis să prezint încă o fațetă a personalității acestui atît de popular scriitor român.

Nădăjduiesc că faptul inedit ce-l voi prezenta aici va completa cunoștințele noastre despre Panait Istrati — OMUL —, în general, și despre interesul pe care-l arăta acesta manifestărilor evreilor brăileni, de care s-a simțit întotdeauna aproape.

Este vorba despre participarea lui Panait Istrati la banchetul „Primei societăți israelite de gimnastică”, cu ocazia jubileului de 25 de ani al acesteia.

Invitația de participare la banchet cuprindea anul înființării societății (1905) și anul 1930, cînd avea loc sărbătorirea jubileului, ambele cifre fiind încadrate de un chenar. O linie subțire și alta groasă subliniază data banchetului: 27 decembrie 1930. Trei linii subliniază meniul, iar pe versoul exemplarului ce-l posedăm se găsește autograful lui Panait Istrati și data de 27.XII.30, subliniată de autor.

Panait Istrati
27 - XII - 30

Cred că sînt utile, pentru informarea cititorului și pentru înțelegerea rațiunii participării la banchet a lui Panait Istrati, cîteva cuvinte despre ceea ce a reprezentat „Prima societate israelită de gimnastică” din Brăila.

Fondată în 1905, ea a fost o importantă formă de organizare și activitate obștească evreiască, alături de comunitate

1905-1930

Banchetul

Primei Societăți Israelite de Gimnastică
CU OCAZIA JUBILEULUI DE 25 ANI
27 DECEMBRIE 1930

și de alte societăți evreiești cu scop lăudabil.

Societatea a fost nu numai o organizație cu un sediu în care se făcea sport și se organizau de aici excursii în locul naturii ori cicluri de conferințe, și o casă evreiască menită a forma, de volta și răspîndi interesul pentru știința fizică alături de cea morală.

Panait Istrati nutrea sentimente profundă simpatie pentru asemenea activități și pentru oamenii care le desfășurau.

Activitatea și felurile „Primei societăți israelite de gimnastică” au fost cunoscute de Asociația Macabi-Brăila, un tenacitate și exuberanță evreiască și gîsit demni urmași în personalități cunoscute în lumea evreiască brăileană, nu numai acolo: Vezi Leibovici, Solomonide, Hans Brociner, Leon Gaman, distinși în muncă și în sport.

Documentul care mi-a servit la redactarea acestor rânduri l-am donat Muzeului de istorie a comunităților evreiești din R.S. România și poate fi consultat acolo de cei interesați.

Doresc să mulțumesc, și pe această cale, doamnei Gutman pentru ajutorul dat în cunoașterea acestor amănunte, de loc negliabile.

HABER FRANCISCU

DECESE

În comunitățile evreiești din țară, în trimestrul IV 1983, au decedat:

ALBA IULIA. Friedrich Elisabeta (84 de ani); Rosner Ervin (68). ARAD. Abel Ana (72); Mencer Elena (88); Weisz Pavel (82); Marton Alexandru (80); Goldberger Alexandru (92); Bolgar Andonia (86); Nacht Martin (75); Steiner Paraschiva (93); Weisz Margit (82); Klein Eszter Magda (77); Wagner Juliana (73); Marton Ignatie (69); Grosz Etelka (93); Klein Emilia (88); Grossmann Irina (95); Gottesmann Carol (78); Künstlinger Armin (78); Hollaender Barbara (91); Meser Illeana (91). BACĂU. Schwartz Leib (73); Faicevici Carol (76); Solomon Haea (86); Zeilicovici Otilia (87); Piciariu Roza (61); Grumberg Otelia (75). BAI A MARE. Nadler Lajos (75); Abraham Iacob (69). BIRLAD. Berman Leia (Săscut — Bacău); Fridman Moisă (79); dr. Solomon Manole (77); Solomon Ester-Perl (76). BOTOȘANI. Gavril Meer Leib (70); Zonnestein Sandu (55); Marcu Hic (60); Bleicher Rifică Hana (74); Croitoru David (76). BRĂILA. Iancovici Betty (76); Grumberg Estera (68); Marcovici Tobias (89); Wilder Henry (70); Gaster Leia (79); Steiner Gutman (73); Sofran Simon (71). BRAȘOV. Goldenfeld Nadejda (86); Hochstadt Mina (77); Czitrom Gizela (81). BUZĂU. Hana Sura Lupescu (89). CIMPULUNG MOLDOVENESC. Fani Lieberman (79); Chava-Reisel Glückstern (95). CONSTANȚA. Herscovici Ilie (76); David Rebecca (86); David Nahman (86); Goldberger Mozes (82); Derji Ia (86); Vidopol Rebecca (79); Katz Marcus (72); Ruben Aron (76). CRAIOVA. Engländer Adalbert (81); Feldman Iulian (71); Schinderman Iosif (78); Haim Mazal (88); Sperling Ralian (71). DEJ. Parker Izidor (69); Csillag Mihai (80). GALAȚI. Iancovici Iancu (75); Colir Aron (80); Nadler Leia (72). IAȘI. Lazăr Ana (78);

Sirchis David (85); Brandes Iosif (61); Himelbrand Hermina (45); Herșcu Iosub (64); Zilberstein David (90); Serianu Hary (67); Gurăndeanu Carol (89); Tavalor Polia (85); Segal Burăh (Pascani) (59); Coifman Zalman (63); David Malca Reiza (94); David Marii (61). LUGOJ. Wasseitheil Heinrich (94); Vogel Pavel (74); Jivoinicovici Eleonora (88). ORADEA. Holander Vera (64); Bauer Ladislav (80); Weisz Maria (79); Fischer Frida (91); Nagy Aranka (76); Hercz Jozsef (84); Grosz Iuliu (76); Klein Izabela (75); Weisz Rella (82); Lindenfeld Lanyi Etelca (58); Toth Linka (58); Brailer Eugen (82); Grünvald Zoltan (79); Farkas Miksa (87); Neuman Adolf (63). PETROȘANI. Salamon Ervin (56); Kreisman Leontina (80); Schwartz Maria (59). PIATRA-NEAMȚ. Leibovici Azril (71); Abramovici Haița (85). PIȚEȘTI. Haim Cecilia (59); Fridman Israel (70); Senensieb Milu (63). PLOIEȘTI. Uscher Iacob (79); Goldstein Albert (70); Blank Dina Roza (72). REȘIȚA. Schidlof Elena (92). ROMAN. Vais Simon (74). SATU MARE. Fodor Emilia (75); Goldner Otto (66); Klein Iosif (77). SIBIU. Herber Iuliana (81). SUCEAVA. Baier Ana. TIMIȘOARA. Breitman Pavel (73); Neu Ioana (74); Weisz Roza (74); Wilhelm Rozalia (85); Balazs Elena (88); Bajda Rozalia (70); Steiner Ella (79); Löbl Ecaterina (68); Bachruch Albert (75); Kelmser Isaac (83); Schimerling Elisabeta (84); Adamov Hermina (83); Fischer Maria (70); Polacsek Ella (89); Jonas Elisabeta (82); Bolgar Antonia (86); Ofner Elisabeta (89); Angerbauer Elisabeta (75); Cohen Ana (61); Krets Edmund (90); Baruch Ioana (76); Robicssek Gheza (64); Löwy Iosif (72). TIRGU-MUREȘ. Nicoră Iona (86); dr. Glück Imre (61); Schwartz Miklos (77); Madaraș Margit (70); Feder Ladislav (76); Lébl Adolf (73); Kappel Gyula (75). TULCEA. Mina Rusu (77). TURDA. Schwartz Andor din Luduș. DROBETA-TURNU SEVERIN. Ernestine David (85); Gabriel Lazăr (79); Ghizela Lichtman (88). VASLUI. Groper Amalia. VATRA DORNEI. Spiner Rifică.

În cimitirele Comunității Evreilor din București, în perioada 9.I.—22.I.1984, au fost înhumați:

Sin Alter Hana Tipra (Țili) (75 de ani), Calea Dudești 98; Negreanu Carolina (79), str. Blănari 6; Grünfeld Andrei (62), str. Dumbrăvița 2 A; Calanter Edith (37), Șos. Ștefan cel Mare 230; Docteur Rudolph-Sorin (37), Intrarea Canarului 6; Voliter Sami (84), str. Popa Rusu 10; Aberman Bazil (61), str. Codrii Neamțului 11; Mutnic Lora (61), str. Labirint 147; Finckelstein Etrica (80), str. Baicului 1; Lili Nisim (86), Vigderovici Ghilia Malca (83), Cămin „Martin Băluș”; Weesler Leia (78), Cămin „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”; Roth Ernest (85), str. Invingătorilor 22; Tenenbaum Isidor (97), B-dul Dacia 15; Goldman Albert (85), str. Sticlari 3; Chestenbaum Iuliu (83), Intr. I. Șulea 29; Ciubotariu Filip (78), str. Cavafii Vechi; Iancovici Menahem Mendel (81), str. Județului 15; Rechlis Bella (76), str. Cosmonauților 5 A; Catz Myllu (61), str. Neva 1.

Bebe Berovici și Maria Horovitz anunță că, la 7 ianuarie a.c., mama lor

ALTER HANA (ȚILI)

i-a părăsit pentru totdeauna.
Pentru noi continuă să trăiască!

Săul Petreanu, frate, din Piatra-Neamț, și rudele anunță că, la 30 ianuarie a.c., s-a împlinit un an de la decesul bunei lor

BELINA PETREANU

Fie-i amintirea neuitată!

Farmacist Grünbaum Mendel (Micu) roagă rudele, prietenii și cunoșcuții să participe, duminică 19 februarie 1984, orele 8,30, la Templul Coral, la comemorarea a patru ani de la trecerea în lumea celor drepți a soției sale

ANIȘOARA GRÜNBAUM

Să fie în veci memoria ei binecuvîntată!

Comunitatea Evreilor din Tecuci anunță, cu regret, încetarea din viață, la 1 decembrie 1983 (13 Tevet 5744), a lui

FEUER MENDEL
(Faier Max)
oo de ani

fiost baal-tfila (oficiant) la Sinagoga Veche din localitate.

Jeny — soție, Hary și Luminia — copii, Andrei și Raluca — nepoți aduc un pios omagiu bunului lor soț, tată bunic

av. S. COHN

de la a cărui dispariție se împlinesc, la 27 Șvat, trei ani.

Se împlinesc, la 3 februarie a.c., un deceniu de cînd s-a stins din viață ing. PAUL GOLDSTEIN
fiu devotat al poporului evreu, atașat iudaismului prin toate fibrele fapturii sale.

Un îndurerat și pios omagiu din partea soției!

Dr. Marius Bernfeld, fiu, anunță, cu durere, că se împlinesc doi ani de la pierderea neașteptată a scumpului meu

doctor EDUARD BERNFELD
Comemorarea a avut loc la Sinagoga Malbim.

Iosif — soț, David — fiu, Lilian — neoră, Mihael-Paul, Geoffrey-Steven, Leslie-Robin — nepoți, Hanna Goldenberg — cumnată, Karl Blumenfeld — cumnat și familiile Hofmeyer, Katz, Salmanoșanu, anunță, cu nemărginită durere, decesul scumpei noastre

GUSTA SCHWARTZ
(născută HOFMEYER) Suceava) în vîrstă de 84 de ani, înmormîntată, la 2 decembrie 1983, în Cimitirul Giurgiului din București.

Fie-i amintirea binecuvîntată!

Din comunitățile noastre

BUCUREȘTI

SERBARE DE HAMİȘA-ASAR BIȘVAT

Joi 19 ianuarie a.c., la Templul Coral din București s-a sărbătorit ziua de Hamișa-Asar Bișvat, manifestare organizată de Comunitatea Evreilor din București.

După ce ing. Theodor Blumenfeld, președintele comunității, a rostos un cântec adresat celor care au pregătit-o, corul Talmud Tora, dirijat de prof. Otto Friedman, la pian — prof. Clara Friedman, a executat un program cu frumoase cântece ocazionale privind sădirea pomilor (Tu bișvat highia, Ki tavou, Et matati), cântece închinată naturii din Tara Sfântă (Dus seine land, Atei Zeitim omidim, Șam beeret hemda tova) și diferite alte cântece tradiționale. Recitări adecvate au completat programul.

Prof. Nathan Șaim a vorbit, cu competență și căldură, despre semnificația sărbătorii.

Tot conform tradiției, au fost distribuite cursanților fructe din Tara Sfântă, iar dl Theodor Feder, directorul Direcției europene a organizației „Joint”, prezent și el la sărbătorire, a oferit, de asemenea, daruri simbolice tuturor cursanților, în semn de dragoste pentru acești harnici

invățăcei care studiază limba Bibliei și cântă atât de frumos melodiile cu texte din Biblie și în spiritul ei.

În incheierea festivității, av. Emil Sechter, secretar general al Federației Comunităților Evreiești, a evocat grija pe care Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen o poartă păstrării tradițiilor noastre milenare, educării cursanților de Talmud Tora în spiritul acestor tradiții.

Întreaga festivitate a decurs într-o atmosferă tradițională evreiască, impresiionantă și educativă.

RECITAL

Luni 23 ianuarie a.c., a avut loc, în sala de festivități din str. Popa Soare, recitalul **Ecateinei Gerson**, prim-violonistă în orchestra „Hazamir”.

Talantata violonistă a interpretat, cu deosebită sensibilitate, lucrări ale compozitorilor Leib Nachman și Dumitru Bughici și o piesă orchestrată de Victor Rothenberg, dirijorul orchestrei „Hazamir”.

Ing. Theodor Blumenfeld, președintele Comunității Evreilor din București, a adus calde elogii interpretei, iar aplauzele celor de față au reprezentat o măturie directă a prețurii de care se bucură această talantată violonistă, a succesului acestei serii de muzică evreiască contemporană.

GENEROZITATEA ARTIȘTILOR

În dimineața zilei de marți 17 ianuarie a.c., Ansamblul artistic „Doina” al armatei a dat un concert la Căminul-spital „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”, în fața celor 200 de vîrstnici, atât de dornici de clipe de desfătare și elevare spirituală.

Au participat artiștii: Veronica Ionescu, Maria Diaconescu, artistul emerit Ion Bogza, Imre Sipp, Ion Durdun, Ioan Nicolau, Sever Barnea, Tiberiu Mladin, Victor Gomoi, care au cântat cu multă căldură și talent diferite arii, cîntece și romănțe de Verdi, Bizet, Zeller, Bre-diceanu, G. Dendrino, Kiriac, Fernic, F. Barbu etc. La pian a acompaniat Nicolae Bucur.

Victoria Ilie a cântat la vioară, înduioșător, „Balada” lui Ciprian Porumbescu, iar Marius Sirghie a declamat, cu deosebit talent, „Gura lumii” de Tudor Argezi.

Prezentarea a fost făcută de cunoscutul folkist Mircea Bodolan.

Conducerea cîmînului, prin prof. dr. docent Marcel Saragea, și toți participanții au mulțumit și au ovționat pe distinși artiști pentru memorabilele momente oferite prin acest reușit spectacol, simbol al generozității artiștilor.

Aceleași calde mulțumiri au fost adresate lui Anton Monch, organizatorul acestui minunat concert.

PREOCUPĂRI COMUNITARE

BRĂȘOV. Duminică 22 ianuarie a.c., ora 10. Am prilejul să asist, la sediul comunității evreiești, la o consfățuire a conducerii comunității locale cu medicul ei (dr. Katz Isac) și cu un număr de ini-moase membre ale acestei comunități. E una din obișnuitele consfățuirii în care se discută și se iau măsuri privind situația coreligionarilor asistați. Vizitați la domiciliu de cei prezenți aici, cei în nevoie, singuri și bolnavi primesc sfaturi, îngrijire medicală, sint ajutați la provizionare, la spălatură lenjerii etc. Soliditatea cu care sint îngrijii aceștia are un efect tonic asupra lor, dar și asupra celor ce dau acest ajutor.

Este o materializare a unei esențiale virtuți iudaice: Gmilut hasadim (Facere de bine). E unul din pilonii existenței noastre, alături de învățătură și muncă. Și preocuparea pentru viața obștii în spiritul acestor principii fundamentale, al acestor virtuți iudaice este însăși rațiunea de a fi a unei comunități evreiești.

Cu plăcere am putut constata preocupări constante și pentru Talmud Tora, ca și pentru celelalte aspecte ale vieții comunitare.

H. Z.

BUCUREȘTI

UN CLASIC AL LITERATURII IDIȘ ȘI EBRAICE

La 13 decembrie 1983, în sala F.C.E. din str. Popa Soare 18, prof. Marc Clarian a ținut o conferință despre cunoscutul scriitor **Mendele Moïher Sforim**. Prezentăm, în continuare, o sinteză a expunerii d-sale.

Mendele Moïher Sforim este numele unui personaj fictiv, eroul mai multor povestiri literare, scrise de un autor, pe adevăratul său nume **Șulem Iacov Abramovici**, profesor de ebraică și, multă vreme, conducător al unei ieșiva din Odessa. Dar Mendele a fost creat cu atita forță, încît creatorul său, supranumit, de Șalom Alehem, „der Zeide” [bunicul (literaturii noastre moderne)], a luat numele personajului său.

Creația lui Mendele Moïher Sforim e influențată de Haskala, de „Hibbat Zion” și de mișcarea de renaștere națională.

El s-a născut la 20 decembrie 1835 (Kislef 5596), în tirșușorul Kafulia, din Bielorusia. A urmat la cursuri de ieșivot din Lituania, Volhinia, Ucraina și Podolia. După moartea tatălui său, se angajează înstitutor la școala Comunității evreiești din Kamenitz Podolsk. În casa poetului Avram Ben Gotlober ia contact cu mișcarea literară și progresistă a timpului, Haskala. Acum îi apar primele publicații cu caracter de popularizare a științei: „Hamaghid”, „Mișpat Șalom” („Judecata păcii”), „Ain Mișpat” („Izvorul judecății”) și „Toldoth Hateva” („Istoria naturală”, în trei volume).

În 1863 publică prima lucrare beletristică, „Limdu Heitev”, a cărei temă o va prelua mai tirziu în „Avoth Uvanim” („Părîntii și copiii”). În 1864, îi apare povestirea, în idiș, „Dus klein menciolă”, apoi drama satirică „Di Tacse” și „Fișke der krumer”. În 1878, Sforim publică „Masaot Benjamin hașlișir” („Călătoriile lui Benjamin al III-lea”), unde își îndreaptă satira ascuțită și amară împotriva inerției sulețești și morale, a lipsei de cultură, a vieții lipsite de responsabilitate a unora.

În 1873 scriitorul publică „Di Kliatsche” („Mîrtoaga”), pe care, peste un deceniu, o va traduce în ivrit, cu titlul „Susati”. În această povestire apar trei personaje alegorice: tinărul Israel, reprezentantul curentului Haskalei; mîrtoaga, metaforă a dramelor ce s-au abătut peste evreul

din Diaspora; Așmodai, stăpînul diavolilor (replîcă la „Lucifer”—ul lui Byron), care, purtîndu-l pe Israel în zbor, deasupra lumii, îi arată situația grea a poporului evreu.

După publicarea, în limba rusă, a dramei „Priziv”, („Chemarea”), în 1884, Sforim se reintoarce la limba idiș și la ebraică. Scrie „Dos Winschfingerel” (1889), pe care o va traduce în ebraică, sub titlul „Beemek Habaha” („În valea plîngerii”). Apar acum, în ebraică, lucrări cu caracter biografic, precum „Baïamim Haheim” („În acele vremuri”) și „Haiei Șlomo” („Viața lui Șlomo”), cu traducere în idiș „Șloime reb Haim”.

Mendele Moïher Sforim a pus bazele unui stil devenit clasic pentru ebraica modernă, traducînd sau, mai bine zis, recreînd lucrările sale din idiș în ebraică.

Opera sa literară oscilează între satira amără la adresa modului de viață în ghetou și iubirea profundă pentru poporul evreu, pentru iudaism.

În gîndirea lui Sforim, scriitorul trebuie să fie un luptător pentru progres, pentru binele omenirii.

„Bunicul literaturii idiș și ebraice, marile nostru clasice Mendele Moïher Sforim, și-a inseris pentru todeauna numele în rîndul celor ce au luptat pentru idealurile înaintate ale omenirii, idealuri permanente ale poporului nostru, pentru o viață demnă, pentru pace și bună înțelegere între toate popoarele lumii.

Conferința, prezidată de av. Emil Sechter, secretar general al F.C.E., s-a bucurat de mult succes.

E. S.

ILYA EHRENBURG: O CONSTIINȚĂ FRĂMÎNTĂTĂ DE EVREU AL SECOLULUI XX

Publicistul și scriitorul **Victor Birlădeanu** a prezentat, marți 10 ianuarie a.c., în sala din strada Popa Soare, o apreciată și mult gustată expunere, intitulată, cu o tentă accentuat memorialistică: „Ilya Ehrenburg, așa cum l-am cunoscut: o constiință frămîntată de evreu al secolului XX”.

Căutînd să răspundă întrebărilor ce se pun adesea privind iudaitatea lui Ehrenburg, ori Ehrenburg și constiința apartenenței sale la spiritualitatea evreiască”, vorbitorul a adus argumente într-o demonstrare atitudinii specifice evreiești

ce se desprinde din numeroase aspecte ale biografiei și din pagini ale operei marelui scriitor, argumente izvorite, multe dintre ele, din desele întîlniri pe care le-a avut conferențiarul cu personalitatea căreia i-a dedicat expunerea, întîlniri desfășurate pe parcursul ultimului deceniu și jumătate din zbuciumata existență a lui Ilya Ehrenburg.

Oferînd auditoriului un mare număr de citate din publicistica și beletristica lui Ehrenburg, vorbitorul s-a oprit mai îndelung asupra „vizionarismului halucinant” ce străbate unele pagini din „Julio Jurenito” (roman apărut în 1921 și care cuprinde o tulburătoare presimțire a Holocaustului), asupra problemelor și controverșelor stîrnite de romanul „Lazik Roitsvan” (considerat de unii o operă profund evreiască, iar de alții o lucrare excesiv de critică și persiflantă, pe care însuși autorul, după fărâdelegile naziste, a refuzat s-o mai includă în seria operelor sale complete), asupra cutremurătoarelor pagini închinată genocidului săvîrșit de nazisti la Babii Yar și Auschwitz — în romanul „Furtuna” (primele pagini beletristice dedicate Holocaustului în literatura mondială), asupra paginilor pline de forță evocatoare și impact emoțional, cu tematică evreiască, din vastul roman-frescă, cu caracter autobiografic, „Oameni, ani, viață”.

Evidențînd faptul că „specificul evreiesc, caracterul profund iudaic al lui Ehrenburg nu se exprimă numai în operele sale publicistice și literare consacrate acestei tematici”, vorbitorul a subliniat că „însuși pasunea lui arzătoare pentru toate cauzele drepte ale acestui secol, însăși angajarea sa, fără rezerve, în sprijinul a tot ce reprezenta sensul dezvoltării omenirii pe spirala neconținută a progresului, însăși lupta sa obsesivă pentru pace, ca unicul climat prielnic înfloririi culturale a popoarelor — la care se adaugă sfîșietoarea sa causticitate, ironia și autoironia sa, încete în lacrimile compasiunii — toate acestea laolaltă reprezintă, în fond, tot ațtea trăsături ale iudaității unei constiințe frămîntate de evreu al secolului XX”. În incheiere, V. Birlădeanu a arătat că „opera și personalitatea lui Ilya Ehrenburg este și va fi parte componentă a marii literaturi ruse sovietice a secolului XX și, totodată, expresie indisolubilă a genului evreiesc

în acest veac, ale cărui zbuciume și frămîntări, înălțări și căderi poate nimeni nu le-a ilustrat mai elocvent și mai patetic, prin verbul său pasionat și răvășitor”.

Un aport însemnat la reușita acestei seri l-au constituit lecturile tinărului și talentatului actor Elly Măguleanu, de la T.E.S., din opera marelui scriitor.

Av. Emil Sechter, secretar general al F.C.E., subliniind calitatea deosebită a conferinței și a lecturilor, a relevat unele contradicții și discordanțe în poziția lui Ehrenburg față de apartenența sa la spiritualitatea evreiască, poziție care, însă, nu diminuează importanța sa de mare scriitor evreu sovietic.

B. A.

Prof. dr. David Rimer: „Personalități marcante ale Talmudului”.

Prof. dr. Henri Wald: „Mesajul iudaismului în civilizația imaginii”.

Scriitorul Vladimir Tamburu: „Iacob Groper — primul poet modern de limbă idiș în România”.

ÎN ȚARĂ

Dr. Mircea Ioanid, la Dorohoi: „Sabetai Zvi”.

Dr. Nicolae Minei, la Braïla: „Complici voluntari și involuntari ai Holocaustului”.

Scriitoarea Tania Lovinescu, la Baia Mare: „Dimineață de poezie”.

Prof. univ. dr. Edwin Glaser, la Iași și Brașov: „Iudaismul și dreptul internațional”.

Publicistul Victor Birlădeanu, la Tirgu-Mureș: „Ilya Ehrenburg — o constiință frămîntată de evreu al secolului XX”.

Prof. Marc Clarian, la Brașov și Roman: „Renașterea limbii ebraice vorbite”; la Oradea și Iași: „Mendele Moïher Sforim — un clasic al literaturii idiș și ebraice”.

Regizorul Zoltan Terner, la Deva și Bacău: „Chagall și ilustrarea Bibliei”.

Sumer Chișu, la Botoșani: „Să barăm calea unui nou Holocaust”.

Publicistul Gh. Iosub, la Bacău și Cluj-Napoca: „Umorul evreiesc”.

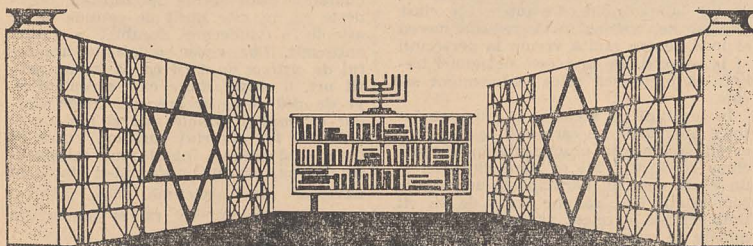
Publicistul Anton Celaru, la Timișoara și Arad: „Rabi Akiva”.

Prof. H. Riemer, la Brașov: „Ieșaiahu — actualitatea unui profet”.

CONFERINȚE

CONFERINȚELE CARE SE VOR ȚINE LA BUCUREȘTI ÎN FEBRUARIE 1984 în sala noastră din str. Popa Soare nr. 18

- 7 februarie — Ing. Dan Regenstreif: „Istoria Ierusalimului”.
 - 14 februarie — I. Fintînu, publicist: „Neonazismul”.
 - 21 februarie — Prof. univ. dr. docent Ovid S. Crohmălniceanu: „Maranii”.
 - 28 februarie — Dumitru Bughici, compozitor: „Tematica evreiască în opera compozitorilor noștri”.
- Toate conferințele încep la ora 18,30.

Laureatul Premiului Nobel pentru literatură minuiște, cu o mare siguranță, antinomiile polare în valorile lor axio-logice și deontologice: opoziția dintre bine și rău este reprezentată la el nu schematic, în „eroi pozitivi” și alții „negativi”, ci în mod complex în evoluții (dar și involuții), cu o logică determinată de realitatea celor doi poli. Conflictul ia o formă specifică în dihotomia „Hasidism”-„Illuminism” (care se deosebeste de cel european al secolelor XIV—XV), ce a caracterizat, și poate mai caracterizează, gândirea unor pătri evreiești destul de largi; antipozitivismul (de altfel de esență afirmativă) diferitelor curente hasidice este confruntat cu pozitivismul „iluministilor” (repetăm că termenul acesta are o cu totul altă valoare și conotație în istoria culturii iudaice decât în istoria altor culturi — vest-europene). Această confruntare o regăsim ilustrată estetic în paginile dipticului *The Manor* („Castelul”) și *The Estate* („Moșia”) ale lui I. Bashevis Singer. (Poate o paralelă istoric-literară nu este inutilă: Jean Barois, al lui Roger Martin du Gard, care parcurge un drum comparabil — într-un alt context socio-cultural — cu cel al doctorului Ezriel Babad: hasidism-illum-inism-iudaism; la primul: catolicism-at-eism-credință moderată.) Ceea ce este semnificativ pentru cazul doctorului Ezriel Babad este că el devine pentru cititor (mai ales cel contemporan) un simbol al întoarcerii la rădăcinile sale: un tânăr, născut într-un mediu profund credincios, devenit un gânditor modern (pozitivist-iluminist), se reîntoarce, după lungi avataruri, la o formă seculară de iudaism, de afirmare a apartenenței sale la acest popor (chiar dacă el continuă să considere unele mituri și miteme ca fiind superflue statutului său de individ iluminat cultural-științific).

Ceea ce caracterizează, totuși, drumul sinuos (și cu multe reveniri, de o sută optzeci de grade) dintre hasidism și iluminism este afirmarea ideii exprimate de Rabi Menachem Mendel Babad (tatăl eroului deja menționat și al unei viitoare luptătoare revoluționare): „Fără o lege și un judecător care să o aplice nu există nici un motiv ca [omul] să se controleze pe sine însuși” (*The Manor*, 250). Foarte puținii eroi care nu respectă acest principiu fundamental cad în afara societății (cel mai pregnant este cazul libertinismului Clarei și, la un pol opus, fervoarea excesivă a Rabinului Jochanan; firește, cu valori net distincte!).

Și, totuși, Clara, cea care și-a făcut din încălcarea valorilor tradiționale de morală un principiu de conduită, ajunge

— spre sfârșitul vieții ei tulburate — la o concluzie („nu fă altora ceea ce tu ai vrea ca alții să-ți facă ție”; *The Estate*, 274), care a fost formulată cu două milenii anterior ca fiind chintesența iudaismului; oare nu avem de-a face aici cu o altă întoarcere la rădăcini, cu o altă reformulare esențială a unui mod de gândire, dar și de comportament, chiar dacă Clara nu a reușit niciodată în viața ei să se comporte în conformitate cu acest precept?

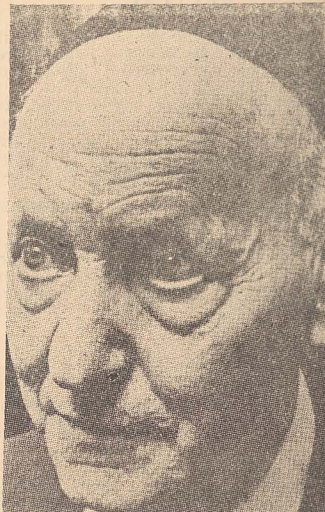
La I. Bashevis Singer temele — așa cum o știe orice cititor cit de cit familiarizat cu scrierile sale — se împletesc și se întrepătrund între ele. O temă majoră în istoria poporului evreu, tra-

(sofia doctorului E. Babad), care, internată într-un sanatoriu pentru alienați mintali, este respinsă de „societatea” celorlalți bolnavi datorită respectării și perpetuării obstinate a practicilor religioase preluate din ștet-ul ei natal. Merită subliniat acest aspect, ce poate deveni tragic, al unei duble existențe diasporice: opoziția dintre apartenența la cultura proprie și cea la cultura majoritară (ca atare dominantă nu numai socio-cultural, dar și sociopolitic, coercitiv).

În contextul celor discutate reiese, dintr-o lectură, fără îndoială subiectivă, dar posibilă, că hasidimii descriși (și mulți asemenea lor) ar putea să fie considerați ca niște prizonieri voluntari ai unei

Sacru și secular într-o „mitologie” a Diasporei

Despre o carte a lui I. Bashevis Singer

tată, totodată, și de alți scriitori — poate cu mai puțină pregnanță estetică și psihologică — este cea a relației culturii iudaice (ca atare) cu cultura dominantă a mediului socio-cultural; tema apare pe tot parcursul acestui roman-epopee (a evreimii poloneze de la răscoală din 1863 până în zorile secolului XX). O formă deosebit de tragică o ia opoziția celor două culturi în cazul bolii lui Shaindel

„lumi” (cea dominantă) diferită de cea minoritară; oare ce altceva sint Rabi Jochanan, tânărul rabin din Marshinov, în tot cursul evoluției sale mitice spre un ascetism major, și fiul său Zadok, care devine un prototip al iluminismului științific („copii-minune” al științelor moderne ale aceluși sfârșit de secol)?

Alături de opoziția (totuși treptată) dintre cele două culturi: dominantă (non-

judaică) și minoritară (în cazul nostru: iudaică), se constituie, în cadrul ultimei, o altă opoziție (de asemenea nondiscretă): între cultura seculară și cea mitică. În mod implicit reiese (din mai toate scrierile lui Bashevis Singer) că prina (cultura iudaică seculară) a avut (și poate mai are) două izvoare: cultura dominantă (vezi cazul doctorului Ezriel Babad, al lui Zadok, al întregului grup de tineri revoluționari) și propria cultură mitică, interpretată în propriii săi termeni — prin construirea unei teorii mitologice critice (statutul metodologic și ideologic al acesteia nu poate face obiectul acestor scurte note de lectură). Caracterul evasiv-universal al acestei situații este, în se pare, evident. Conceptul este exprimat de unul din eroii lui I. Bashevis Singer, care afirmă că fiecare om trebuie să învețe totul de la început (ca o parabolă, așa afirma noi, la „învățarea mitologiei” cunoscută de toate popoarele).

Meritorie este intuiția estetică a concepției logice modale despre „lunile alternative”, care poate să fie lesne dece-lată în întreaga operă a laureatului Premiului Nobel.

În constituirea celor două sisteme de gândire: mitic (sacral) și nemitic (secular), un rol important revine modului de abordare a naturii (ca atare, ca bază a culturii); tinerii evrei atrași de mirajul științelor pozitive (dar și pozitivistice) disting între o concepție matematică și una gramaticală asupra naturii, considerând că prima ar fi fără excepții, iar ultima ar admite și asemenea situații (*The Estate*, 210). Modul acesta de gândire reflectă orientarea preponderent pozitivistă a acelor vremuri, și I. Bashevis Singer — cu mijloacele specifice artei sale verbale — sugerează caracterul puțin justificat al acestui mod de a privi lucrurile.

I. Bashevis Singer nu militează pentru nici una din pozițiile — posibile — polare opuse: el se îndoiește și de perspectiva sacră exacerbată ca unică opțiune, dar și de cea de-sacralizată în mod absolut; el vrea să fie căutătorul unei soluții intermediare, care să valorifice, pe plan intelectual, valențele ambelor modalități de abordare a realității. Se știe bine că complementarizarea atitudinilor polare este, în cele mai multe cazuri, de natură extrem de productivă pentru gândirea umană; scepticismul lui Bashevis Singer este unul rodnic, promițător.

P. SCHVEIGER

„O VOCE CLARĂ”

Sub acest titlu, a apărut, la Paris, un amplu eseu semnat de François Nourissier, membru al Academiei Goncourt, neevreu, care demonstrează că păstrarea identității iudaice corespunde interesului just înțeles al evreilor și al societății în care trăiesc, în speță Franța, și este pe deplin compatibilă cu atitudinea de cetățean leal al țării respective. Reproducem mai jos textul prescurtat al acestui articol.

Nourissier începe prin a arăta că, cînd recentul roman al lui Elie Wiesel, „Al cincilea fiu”, a fost izbit de faptul că multe din personajele cărții, dintre care unele au trăit în Polonia dinainte de Holocaust, iar altele sînt refugiați din timpul războiului deveniți cetățeni americani, manifestă dorința de a șterge semnele prea vizibile ale apartenenței lor la comunitatea evreiască, ceea ce apare ca fiind o demisie sau o trădare.

„Am găsit în aceasta — scrie Nourissier — o trăsătură care îmi confirmă intuiția pe care eu, din afară, am avut-o întotdeauna. Mî se pare că o asemenea tendință, manifestată fără nuanțe, fără să fi fost marcate limitele și reperele, constituie pentru evrei o eroare. O eroare față de demnitatea lor, față de memoria lor colectivă și față de însăși comunitatea mai largă în care trăiesc — în cazul nostru, Franța”.

În continuare, amintind că întreaga evoluție a evenimentelor de la Afacerea Dreyfus la persecuțiile organizate de guvernul de la Vichy a arătat, în mod dureros, că n-au avut dreptate evreii care au crezut în necesitatea abandonării apartenenței lor la iudaism, autorul subliniază: „Într-o comunitate cum este Franța nu se luptă contra antisemitismului încercînd să ștergi, pe cit posibil, apartenența la iudaism, ci revendicînd-o cu destulă claritate și curaj, pentru a asigura coabitarea cu neevreii”. Și referîndu-se nu numai la evreii din Franța, ci și la alsacienii, bretonii, corsicanii, care sînt cetățeni francezi, articolul sublinia-

ză: „Voința de a nega singularitatea unui grup regional, cultural, etnic, lingvistic, religios este o amăgire și încă una care sărăcește ansamblul național”. Iar astăzi, cînd, spre deosebire de trecut, se întreprinde un dialog cu comunități de mult considerate ca făcînd parte din națiunea franceză, „ar fi paradoxal ca doar comunității evreiești să i se rezerve obligații și presupusele beneficii ale uitării identității sale”.

„Deoarece am avut șansa să mă nasc într-o familie în care antisemitismul era necunoscut — scrie mai departe membrul Academiei Goncourt —, era firesc ca încă din adolescența mea, care a cîmîșit cu începutul perioadei postbelice, să am numeroși prieteni evrei. Și cînd spun

deplînul meu asentiment, parte legată de comunitatea evreiască...”

„E imposibil, cred, ca, într-o scurtă reflecție ca cea de față, să nu spun un cuvînt și despre legăturile care pot și trebuie să existe între un evreu francez și statul Israel. Aceste legături mi se par necesare și naturale. Eu gîndesc că poți să fii cel mai bun francez din Franța, cetățeanul cel mai leal și să resimți apartenența ta la o comunitate situată dincolo de frontierele țării de origine și, cînd este cazul, s-o proclami. Aceasta nu are nimic contrar lealității patriotice.

Cît despre această lealitate patriotică, ar trebui să nu se uite niciodată că evrei francezi, foști combatanți, funcționari, liber-profesioniști etc., au considerat chiar

să dispară această legătură. Și dacă ar trebui să se „cuantifice” condițiile acestei apartenențe, eu aș face-o bucuros, cum de altfel au făcut-o și persecutorii. Evreu, în ochii mei, este orice evreu pe care originile sale familiale l-au destinat persecuțiilor în anii nazismului și Vichyului. Iată care este, de o jumătate de secol, singura realitate serioasă. Se înțelege că de atunci, judecînd astfel lucrurile, eu privesc cu tristețe pe evreii care încearcă să ștergă și să uite iudaitatea lor. Eu cred, din toate puterile mele, că aprofundarea legăturilor unui om cu comunitatea sa de suflet, cu originile sale culturale și spirituale este în sine un factor de îmbogățire spirituală. A refuza, chiar și din prudență, această îmbogățire este o eroare și, așa cum a arătat experiența istorică, o precauție inutilă.

Aceasta fiind zise, nu trebuie să te arăți excesiv de pesimist. De la Revoluția franceză și pînă azi, adică în două secole, evreii francezi au cunoscut lungi perioade de securitate, în care aporțul lor la patrimoniul comun a fost imens. În ultimii 38 de ani evreii joacă plînăr rolul lor în cadrul națiunii. Ministri, savanți, scriitori, artiști, sportivi, ziaristi și chiar un Arhiepiscop al Parisului își exercită îndelungnicerea lor, nu rareori excelent. Putem spera că are loc o evoluție ireversibilă. Exemplul Bisericii catolice, care face față de evrei o cîntă onorabilă după secole de ostilități, dovedește că nu este lipsit de rațiune să se aștepte o vindecare durabilă a rănilui antisemit. Dar, repet, iudaismul are totul de cîștigat dacă își va păstra un profil net, o singularitate clar acceptată și, pe de altă parte, ar avea numai de pierdut estompînd urmele sale și topindu-se artificial în concertul național. Vocea sa trebuie să răsună. Întotdeauna interlocutorul vag, confuz riscă să-și facă un adversar sau o victimă dacă, printr-o aventură, demonii cei răi ar afecta din nou inteligența franceză”.

Răsfoind presa evreiască

INFORMATION JUIVE
le journal des communautés

asta nu o fac cu aerul atîtor burghezi francezi care întotdeauna își au „evreul lor cel bun”. Am în vedere că, în tineretea mea, am legat prieteni numeroase, apropiate, cu evrei de diverse origini, care se revendicau din iudaismul lor și li trăiau. Eu am făcut să-mi devină familiare o stare de spirit, un stil de gândire, un umor și o aspirare care curînd au făcut parte integrantă din formația mea. Mă obișnuisem să consider — lucru, poate, greu de imaginat de către un evreu — relațiile mele cu prietenii evrei ca ceva absolut natural. Și încă: să caut mai curînd aceste raporturi decît să mă distanțez de ele.

Cînd, în 1961, m-am căsătorit cu Cé-cile Muhlstein și apoi am devenit tatăl a două fetițe evreice, am avansat și mai mult pe calea apropierii de comunitatea familiei socrilor mei, m-am simțit, cu

și în perioada începînd din 1941—1942 că e cazul să rămînă pe loc și să nutrească o deplină încredere față de comunitatea lor națională franceză. Și nu poate fi ignorat faptul că ei au plătit cu purtarea stelei galbene și adesea cu deportarea și chiar cu viața fidelitatea lor față de pactul național, din care fuseseră excluși. Din păcate, trebuie să ne referim mereu și încă pentru multă vreme la persecuții și la genocid. De la aceste nelegiuiri trebuie să pornească orice raționament serios.

În legătură cu aceasta, eu nu prea înțeleg nuanțările pe care unii le fac între evreii credincioși, practicanți, indiferenți, chiar convertiți. Mi se pare chiar că și un evreu care nu participă la activitățile comunității sale rămîne legat de ea cît timp singele evreiesc vărsat fără discriminare în cursul Holocaustului n-a făcut

Ruth Klüger s-a născut, în urmă cu 70 de ani, la Kiev, de unde, din pricina pogromurilor, familia ei s-a răspândit în Polonia, Austria și Bucovina de nord. În adolescență, a lucrat într-un chibut, iar apoi, între 1938 și 1948, în organizația care se străduia să smulgă morții cât mai mulți evrei din Europa și să-i aducă în Palestina. Precum se știe, guvernele de la Londra, încercând mandatul primit în 1922 de la Liga Națiunilor, nu îngăduiau pe atunci intrarea în Eretz Israel decât a 15.000 de evrei anual. Forțele engleze atacau mizerile vaporase înfocate cu refugiații evrei înfomețați, uneori bolnavi, dar „vinovați” că depășeau „cota” sus-menționată. Foarte adesea ei pierreau în valuri sau erau retrimiși acolo unde-i așteptau lagărele de exterminare. Oricine se ocupa de transportul acestor obidiți era pasibil de grele pedepse, pe tot cuprinsul Imperiului Britanic și în alte state asupra cărora Albionul exercita presiuni spre a le înhăma la politica sa inumană față de victimele terorii hitleriste. La Conferința convocată, în 1938, pentru soluționarea acestei tragice probleme, toate cele 32 de țări reprezentate, din Europa, America de Nord și de Sud, refuzaseră să primească evrei pe teritoriul lor sau al coloniilor deținute de unele dintre ele. De altfel, nu erau puțini aceia, chiar printre evreii din Diaspora, care nu voiau să creadă că hitleriștii sînt într-adevăr capabili să ucidă milioanele de evrei căzuți în ghearele lor.

Ruth Klüger s-a dovedit mai lucidă, mai stăruitoare, mai dibace și mai gata la sacrificiu decât numeroși bărbați, dintre care unii nu afit de tineri ca dînsa. Avea mereu în minte cuvintele lui Heine: „Acolo unde se ard cărți, se vor arde în curînd oameni”. Și se întreba: „Ce legi sînt legale dacă salvarea unor vieți nevinovate este ilegală?”. În 1941, Ruth Aliav (cum avea să se numească mai tîrziu) nota profetic: „Masacrul va lua proporții atît de masive, încît, într-o zi, după un lung interval, țările neimplicate vor privi cu oroare, cu rușine, la cele comise și-și vor pune întrebarea de ce nu au făcut nimic. Dar se vor abate repede de la ea și, într-adevăr, atunci va fi prea tîrziu”. Cu excepția unui frate, care făcuse și dînsul Alia, toți membrii familiei lui Ruth aveau să ia calea camerelor de gazare. Mînată numai de propria sa conștiință, tînăra combatantă va ține piept chiar acelor dintre

toarășii ei care preconizau, odată războiul anglo-german început, o colaborare militară aventuroasă cu impilatorii englezi ai Palestinei, în dauna luptei imediate pentru supraviețuire a evadaților din lagărele fasciste.

Plecarea clandestină spre Țara Sfîntă a celor scăpați din iadul nazist a avut un caracter deosebit de dramatic în perioada 1939—1941, cînd țările europene cădeau una după alta sub călcîiul sau influența Germaniei. În regalul său, Carol al II-lea veghea ca, prin interzicerea tranzitului evreilor din centrul Europei spre porturile Mării Negre și spre Aliaua

numai într-o săptămîină, 17.000 de evrei din Viena s-au sinucis, după anexarea Austriei de către nemți. Cînd Ruth pornește singură, cu sania, pe viscol, spre Balci, unde vâsplat cu pasageri „ilegali” era prins de săptămîini între gheturi, soția pontonierului de la Ottenia îi dăruiește, la trecerea Dunării, o subă foarte călduroasă. După ce două femei nasc acolo, pe un prici improvizat în cala navei, marinarii, recrutați de nevoie dintre foști condamnați de drept comun, își îmbunătățesc spontan conduita pînă atunci turbulentă! Afîind că nu s-au putut rostui, la Bazargic, scutece pentru

traducere românească a Tanahului și sperînd că dînsul îi va putea înlesni o audiență la Palatul Regal, Ruth pretextează un interes lingvistic pentru o convorbire cu marele ebraist și obține o scrisoare de recomandare către el. Primirea pe care Gala Galaction și fiica sa (pe care o văzuse jucînd la un teatru de limbă idiș) i-o fac este atît de prietenoasă, încît Ruth Klüger-Aliav se desînăuie pentru prima oară asupra rosturilor prezenței ei la București. Preotul îi spune că nu are vreo „trecere” în cercurile conducătoare, dar recunoaște că problema îmbarcării evreilor polonezi amenințați cu retrimiteră, în ajunul invaziei hitleriste, în țara de origine „nu este o chestiune politică, ci de omenie, prin urmare a lui Dumnezeu”. Și, într-adevăr, grație unui concurs excepțional de împrejurări, marele scriitor obține, de la un ofițer din anturajul regal, ca reprezentanta neoficială a unor pribegi urgișiți de toată lumea „civilizată” să fie primită imediat în audiență de însuși Carol von Hohenzollern. Grijă monarhului de a nu supăra Anglia, căreia recent îi ceruse un mare împrumut și chezușirea hotarelor trasate la Versailles, fu însă mai puternică decît argumentația pasionată a tinerei halute. Cît despre G. Galaction, pe care Ruth îl vede „fluturînd un suris îndepărtat, iluminat, de inger vîrnic”, el îi mărturisește că, uneori, vorbește ebraica singur, în fața oglinzii! La despărțire, autorul „Scrisorilor către Simfiroza” înmînează vizitatorului un exemplar, legat în piele, din Biblia talmăcită de dînsul, cu dedicația „Pentru Ruth Klüger, elocvent purtător de cuvînt al poporului său”. Mai tîrziu, la Balci, în fața pasagerilor deznădăduiți de pe vasul blocat între sloiuri, prezente fiind și cele două lăuze, Ruth citi din acel volum ceea ce Domnul rostise către prorocul Irmiah: „Scoală-te și uărcă spre Sion, căci îi voi aduce de la miazănoapte, îi voi aduna de pe coastele pămîntului și, odată cu dînsii, pe orbi și schilozii, pe femeia cu pruncii și pe cea care drumetește cu copilul său; o mare ceată se va înturna acolo; vor veni cu plîns și cu împlorări îi voi călăuzi; îi voi face să meargă lîngă ape, prin drumuri strîmte, de-a lungul cărora nu se vor poticni”.

Iar bejenerii, pe care îi mai așteptau multe și grele încercări, aflară în aceste cuvinte nădejde și îmbărbătare.

I. DANON

Ruth Klüger povestește...

„ilegală”, să se dea satisfacție atît Marii Britanii, cît și Marei Reich. Au urmat pogromurile legionare și vînzarea celor care încercau salvarea nenorociților fugari din ghetouri și din convoaiele de deportați. Trimisă în acei ani cumpliciți din Palestina în România, Ruth Klüger-Aliav a desfășurat o activitate eroică, pe care, cu ajutorul scriitoarei americane Peggy Mann, a relatat-o într-o carte zguduitoare, de 566 de pagini, editată în 1974 și 1975, la New York, de „Pinnacle Books, Inc.” sub titlul „The last escape” („Ultima scăpare”). Admiratoarea a României și a Bucureștiului, Ruth Aliav prezintă magistral atmosfera acelei epoci, situația complexă în care se afla țara noastră, peripețiile nenumărate prin care ea, personal, a trecut, primejdiiile și greutățile imense pe care a trebuit să le înfrunte. Impotriva tuturor așteptărilor, a izbutit, la frageda ei vîrstă, fără vreo calitate oficială, să fie primită de ministrul de interne, de cel de externe și chiar de regele Carol. Atitudinile umanitare ale unora dintre persoanele particulare întîlnite sînt deseori relevate în cuprinsul cărții. Încă din 1933, navigînd din Constanța spre Haifa și întîlnind refugiații evrei din Polonia la Pireu, Ruth îi ajută cu bani colectați de la preoții ortodocși plecați în pelerinaj la Locurile Sfînte. În 1939, armatorul care urma să închirieze un vas învechit pentru călătoria refugiaților își reduce brusc pretențiile financiare la aflarea știrii că,

noi născuți, o femeie din sat le crojește în grabă din trusoul ei de mîreasă și le oferă în dar, emoționînd-o pînă la lacrimi prin acest gest pe vajnica Ruth Aliav. La transbordarea de ultimă oră a cîtorva sute de evrei polonezi, din vagoane plumbuite pe un vas tot „ilegal”, Ruth, bolnavă de pneumonie, descoperă în șoferul unui taxi constăntean de noapte, Iuliu Mureșan, un student dispus să o ajute dezinteresat în delicata ei misiune. Venită, la 21 iunie 1940, cu trenul de la Brăila, Aliav observă ochii înlăcrimați ai hamalului bucureștean care-i căra bagajele. „Pot să te ajut cu ceva?” — îl întrebă dînsa. „Nu, dumiție, căci ne-a murit sora”. „Sora dumiție? Îmi pare foarte rău”. „Nu a mea, ci a noastră, n-ați auzit că a căzut Franța?”. Consternarea în oraș, povestește autoarea, era pretutindeni vizibilă. În primul ziar românesc cumpărat, era scris: „Devine o durere aproape fizică gîndul că trupele naziste mărșăluiesc pe Champs-Élysées”. Iar R. Aliav comentează: „Bucureștii erau numiți Parisul Balcanilor și România întreagă se simțea, de peste un veac, mult mai apropiată în cultură și spirit de francezi decît de oricare altă nație”.

Dar virtul experiențelor pozitive ale lui R. Klüger-Aliav în România îl constituie întîlnirea cu preotul Grigore Pișculescu (scriitorul Gala Galaction), statornic prieten al evreilor și al tuturor năpăstuiților. Știînd că acesta a făcut o nouă

Argentina: o cotitură pozitivă

La 11 decembrie 1983 a avut loc ceremonia de investire a noului președinte argentinian, Raul Alfonsin, ales în funcția cea mai înaltă de stat în urma recențelor alegeri legislative. Prin aceasta s-a pus capăt regimului militar, care a guvernat o îndelungată perioadă Argentina, perioadă caracterizată prin multiple violări ale drepturilor cetățenești, răpiri de cetățeni, asasinare și alte măsuri antidemocratice, cărora le-au căzut victimă și mulți evrei.

Noul regim civil și-a anunțat intenția de a realiza o cotitură radicală în direcția „abolirii oricăror discriminări politice, rasiale sau religioase”.

În compoziția noului parlament se numără doi deputați de origine evreiască, iar noua administrație are în cadrul ei miniștri, directori de servicii și alți înalți funcționari evrei. Într-o comisie desemnată să ancheteze cazurile de răpire au fost numiți, între alții, doi evrei, Rabinul Marshall Meyer și avocatul G. Klimonsky.

Președintele Alfonsin a desemnat ca ministru de interne pe Antonio Troccoli, care a dezavuat ferm orice manifestare cu caracter antisemit. Într-un interviu acordat săptămînalului „Mundo israelita”, din Buenos Aires, el a definit antisemitismul ca „o atitudine barbară, care trebuie definitiv eliminată din Argentina”. Ministrul apreciază că: „Omul argentinian de pe stradă, cetățeanul liber consideră comunitatea evreiască ca una din comunitățile care au contribuit mult la dezvoltarea culturală, economică și socială a republicii”.

Opinia publică evreiască a primit cu

satisfacție asemenea declarații. Prof. Manuel Tennenbaum, director al ramurii latino-americane a Congresului Mondial Evreiesc, afirmă că în comunitatea argentiniană momentul actual indică ușurare și optimism, deși persistă încă o oarecare ambivalență. Rezerva decurge din faptul că, după cum s-a putut constata în ultima vreme, elementele neofasciste n-au deșus armele, ci, dimpotrivă, s-au datat la noi acte de provocare.

I. F.

„Datoria memoriei”

(Urmare din p. 2)

și școala româno-israelită, pe dascăli săi, sinagoga, clerul din țîrg, prietenii cu familiile lor, mișcărilor politice și sociale care au prins viață în Hirău, un anumit curent de înnoire care pătrundea acolo. Într-un fel, Zaidman reface starea civilă a orașelului din acea vreme, dar el refuză statistica; mi se pare că o singură dată evaluează populația evreiască a Hirăului la două-trei mii de suflete. Pentru el fiecare suflet contează, fiecare om, cu originalitatea firii lui, cu frămîn-

tările sale de familie, cu frumusețea sau, dimpotrivă, caracterul șocant al manifestărilor lui. Și asta pentru că toți sînt „ai lui”, de la rabin pînă la cărătorul de apă, cum singur spune, înglobînd breslași de toate surorile: croitorii, jococari, cizmari, birjari, mici negustori, lenjerese, sacagii, băieși, harabagi etc. Ca un om luminat ce este și ca fiu al unor vremuri patriarhale, Zaidman scriează cu toată simpatia și o serie de figuri românești, de la reprezentanții autorităților pînă la văcarul cirezii comunale, implicați cu toții într-o existență organică comună cu populația evreiască.

Își idealizează Zaidman orașelul natal? Nicidecum. El nu trece peste ce a fost trist și dureros, dar operează o selecție echilibrată a ceea ce s-a petrecut sub ochii lui și în inima lui, găsînd esențialul în umanitatea lumii în care s-a ivit, în forma cristalizată de viață care a fost în trecut țîrgul evreiesc, cu instituțiile, credințele și moravurile sale. Și, pentru că e vorba de țîrgul moldovenesc, se cuvîne să spun că de la cartea lui Ion Călugăru „Copilăria unui netrebnic” (apărută acum aproape o jumătate de veac), care e o cronică, tot cu caracter literar, a Dorohoiului din perioada pe care o descrie și Zaidman, nu cunoaștem o altă scriere care s-o continue cu atîta pregnantă cum o face „Datoria memoriei”.

Ultima sută de pagini a cărții lui Zaidman este consacrată unor însemnări autobiografice mult mai succinte, referitoare la anii 1920—1970, dar relevante și ele, pentru că nu omit nimic din ceea ce a fost propriu acestei epoci atît de încărcate de evenimente, unele catastrofale, altele investite cu mari speranțe. În sfîrșit, capitolul final descrie cu același talent călătoria pe care autorul a făcut-o în Argentina pentru a-și revedea, după o îndelungată despărțire, surorile și fratele, cu familiile lor.

Tocmai această călătorie l-a determinat pe Zaidman să se considere dator a scoate la iveală tezaurul său de amintiri, pentru a deveni, dintr-un fidel fiu al Hirăului, cronicarul său, nu mai puțin fidel. Să-i fim recunoscători pentru seriozitatea și generozitatea cu care și-a îndeplinit misiunea asumată.

CAMPANIE ANTINUCLEARĂ

Printre femeile care au manifestat la Greenham Commons (Anglia) împotriva instalării rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune pe teritoriul Marii Britanii se numără și un grup aparținînd organizației evreiești

antinucleare „JONAH” („Jews Organized for a Nuclear Arms Halt” — „Evreii organizați pentru oprirea armelor nucleare”). În fotografie: un aspect al demonstrației unde se pot vedea femeile cu Biblia în mînă.

ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI

MIȘCAREA HASIDICĂ

În noua sa carte, „Stăpîn unde va”, avînd ca subtitlu „Alte portrete și legende hasidice”, apărută în editura newyorkeză „Summit Books”, cunoscutul scriitor Elie Wiesel își concentrează atenția asupra adeptilor lui Baal

șele democratice de-a lungul unei jumătăți de veac împotriva diferitelor forme de ură de rasă și persecuții împotriva evreilor. Cartea se încheie cu această declarație-angajament: „Mă voi bate pînă în ultima zi împotriva fiearei mirșave”.

TIMBRE POȘTALE

În Suedia a fost pusă în circulație o emisie de cinci timbre poștale, fiecare înfățișînd un deținător al Premiului Nobel. Printre aceștia se află și savantul evreu Georg Hevesy (1885—1966), chimist, pionier în studiul izotopilor. Premiul Nobel i-a fost acordat în 1943. Pentru lucrările sale, deosebit de valoroase, a primit numeroase distincții. În 1959 i-a fost acordat premiul pentru „folosirea atomului în scopuri pașnice”.

Marelui savant i s-a conferit de mai multe ori titlul de Doctor Honoris Causa, fiind, totodată, și membru a 15 academii și instituții științifice.

CINSTIRE

Regina Marii Britanii a înnoțat-o pe savanta Anne Chain cu titlul de „Lady”. Lady Chain este soția laureatului Premiului Nobel Sir Ernest Chain, împreună cu care a pus bazele Facultății de Biochimie la „Imperial College” din Londra (1946). În prezent, Lady Chain este cercetătoare la instituția menționată și

PROCES

Curtea de Apel din Roma a confirmat inculparea ziaristilor Luigi d'Amato și Francesco Simoni — redactor-sef și, respectiv, redactor-sef adjunct ai ziarului „Giornale d'Italia” — pentru publicarea unei scrisori de la un cititor „anonim”, în care acesta lăuda genocidul. Cei doi ziaristi au fost condamnați la 8 și, respectiv, 6 luni de închisoare.

DECES

A încetat din viață, la New York, în vîrstă de 102 ani, Rabi dr. Mordechai Kaplan, un mare gânditor, ale cărui scrieri au exercitat o influență majoră asupra multor generații de evrei. Rabi Kaplan a fost un scriitor

prolific, una din principalele sale opere fiind „Judaismul ca o civilizație” (1934), în care autorul își exprimă concepția sa filozofică de bază. Dr. Kaplan a fost un timp profesor la Universitatea Ebraică din Ierusalim.

PROTEST

Dezvăluirea faptului că o unitate productivă dependentă de Uniunea Centrală a Sindicatelor din R.F.G. a fost vîndută săptămînalului neonazist „Deutsche National Zeitung” a trezit o reacție de indignare și protest în cercurile democratice din țară. Sub titlul „Coop și nașiții”, ziarul oficial al sindicatelor vestgermane, „Die Arbeit”, a criticat aspru acest act și a cerut ferm anularea tranzacției. De altfel, membrii sindicatelor vestgermane au inițiat în repetate rînduri demonstrații de masă împotriva activității neonaziștilor.

ISTORIE

La Paris a avut loc ceremonia înființării unei asociații care se ocupă cu studiul privind istoria contemporană a evreilor. Scopul acesteia este de a organiza colocvii, conferințe și mese rotunde, recurgînd la toate mijloacele de informare pentru promovarea cunoașterii istoriei contemporane a evreilor. Această asociație este deschisă tuturor celor interesați de acest domeniu.

RECUNOȘTINȚA

Intr-un cadru neobișnuit, la un cămin-spital evreiesc din Elveția, ambasadorul Israelului, Johanan Meroz, a înmînat Medalia „Yad Vașem” cu diplomă consulului elvețian Ernst Prodoliet. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, ambasadorul israelian a adus elogii diplomatului elvețian și soției sale, care în

timpul celui de-al doilea război mondial, în perioada cînd s-au aflat în Austria și Elveția, au salvat viața multor evrei.

În același timp, în Israel, a fost plantat un pom pe Aleea celor drepi, ca semn de recunoștință pentru omnia de care au dat dovadă diplomatul elvețian și soția sa.

CONCERT

Recent, în Berlinul occidental a fost înregistrat un nou eveniment muzical, Renunita orchestră filarmonică din acest oraș a dat un concert sub bagheta lui Zubin Mehta, care este conducătorul Orchestrei filarmonice israeliene. Senzația serii a constituit-o excepționalul pianist israelian Yefim Bronfman, solist în Concertul nr. 3 pentru pian și orchestră de Rahmaninov. Programul a mai cuprins: „De natura sonoră nr. 2” de compozitorul polonez Krzysztof Penderecki și „Le Sacre du Printemps” de Stravinsky.

FILATELICĂ

O colecție filatelică unică în felul ei a fost expusă la Wiener Library din Londra. Este vorba de timbrele pe care Eric Colebeck a început să le colecționeze de la instaurarea nazismului în Germania; în cele 800 de pagini ale colecției se găsesc numeroase timbre care evocă evenimente tragice petrecute în timpul Holocaustului. Menționăm că mărcile poștale au fost emise de peste 15 state.

PIAȚA CELOR CINCI SINAGOGI

În prezența primarului Romei, a altor personalități municipale, a avut loc o ceremonie în vechiul cartier evreiesc din capitala Italiei, în cadrul căreia principala stradă a fostului ghetou evreiesc și-a recăpătat numele inițial: Piazza delle Cinque Schole (Piața celor cinci sinagogi). Deși cele cinci sinagogi nu mai există, evrei, totuși, se adună aici în principalele zile de sărbători iudaice, după ce au asistat la serviciile divine oficiate în Sinagoga Mare a Romei, aflată în apropiere.

ALBUM DISCOGRAFIC

Barbra Streisand, protagonista filmului „Yentl”, al cărui scenariu a fost realizat după o povestire a lui Isaac Bashevis Singer, a înregistrat, de curînd, un frumos album discografic și un

set de casete cu aceeași povestire care a stat la baza filmului. Casa discografică editoare invită publicul să asculte „Yentl”, „poveste pe care n-o veți uita niciodată”.

CASTRU ROMAN

A fost recepționat, în vederea reintegrării sale în circuitul valorilor muzeistice ale patrimoniului național, castrul roman Arutela, care fusese supus, timp de aproape doi ani, unor operații de consolidare. Construit între anii 118 și 120 e.a., în timpul domniei împăratului roman Hadrian, castrul Arutela, situat în apropierea hidrocentralei de la Turnu, la intrarea în defileul Oltului, reprezintă un element de mare importanță strategică în componența sistemului defensiv al fortificațiilor amplasate de-a lungul cursului Oltului, avînd rolul de a asigura apărarea drumului roman de pe valea acestui riu. În următoarele patru luni, în perimetrul castrului va fi amenajată o expoziție, pentru vizitatori, cuprînzînd arme, unelte, vase de ceramică, obiecte de podoabă, aparținînd epocii romane.

UN NOU SPITAL

Baza materială destinată asistenței sanitare a mamei și copilului s-a îmbogățit cu un nou și modern edificiu: Spitalul de obstetrică și ginecologie din municipiul Ploiești. Noua construcție dispune de 500 de locuri și cinci secții de specialitate, săli de naștere și operație, laborator clinic, servicii de radiologie, farmacie, bloc alimentar.

REABILITAREA ÎN INFARCTUL MIOCARDIC

În Editura „Dacia” din Cluj-Napoca a apărut o lucrare științifică avînd ca subiect „Reabilitarea precoce a bolnavilor de infarct miocardic”, aparținînd oamenilor de știință clujești Roman Vlaicu și Nour Olinic. Lucrarea își propune să prezinte, în special, metodele de reabilitare în stadiul acut al infarctului miocardic, cînd, pe lângă aplicarea unor măsuri imediate, se stabilește și programul de viitor al reabilitării, care are drept scop păstrarea și îmbunătățirea condiției fizice și mintale a bolnavilor, citînd aproape de sănătatea optimă, precum și prevenirea unor noi evenimente coronariene.

STRUNG AUTOMAT VERTICAL

La Întreprinderea Mecanică din Roman a fost realizat un strung vertical automat. Cu diametrul de prelucrare de 500 mm, cu unul și două platouri, noua mașină-unealtă este destinată echipării liniilor automate de prelucrare a elementelor pentru autoturisme. Totodată, au fost introduse în producția de serie primele strunguri cu comandă numerică.

ENERGII NECONVENȚIONALE

La Întreprinderea de Celuloză și Hîrlie din Constanța a fost creată o instalație cu baterii solare pentru prepararea apei calde necesare procesului tehnologic de spălare a celulozei. În această unitate s-a realizat un uscător pentru mucava, într-o hală încălzită prin efectul de seră. Se estimează o economie de circa 800 de tone combustibil convențional pe an.

SOMEWHERE A MASTER

By Elie Wiesel
(Summit Books, N.Y.,
224 pages, \$13.95)

Reviewed By
HARRY JAMES CARGAS

SOMEWHERE -A MASTER-

Further Hasidic Portraits and Legends
ELIE WIESEL

Sem Tov, care au contribuit la răspîndirea hasidismului în Europa răsăriteană. Această nouă carte este o continuare a precedentelor sale volume privind mișcarea hasidică, „Suflete arzînd” și „Pătru învățați hasidim”.

SEMINAR

În noiembrie 1983 a avut loc la Metz (Franța) un seminar al directorilor de școli evreiești, organizat de Asociația europeană a directorilor de școli evreiești. 35 de conducători din diferite școli au dezbătut un șir de teme, dintre care: „Școala evreiască în miche comunități” și „Poate promova școala educația iudaică nu numai a elevilor, dar și a familiilor lor?”.

MEMORII

Pierre Bloch, președintele Ligii Internaționale Contra Răsimului și Antisemitismului (L.I.C.R.A.), a publicat recent un volum de memorii, intitulat „Jusqu'au dernier jour” („Pînă în ultima zi”). Cartea este o mărturie a luptelor duse de for-

profesoară de biochimie la Universitatea londoneză. În ciuda faptului că este aproape total absorbită de activitatea științifică, Lady Chain își găsește timp și pentru a participa la acțiuni în cadrul comunității evreiești.

PE SCURT

● Pe unul din canalele televiziunii britanice a fost proiectat un film despre lagărul de concentrare nazist Bergen-Belsen, pe baza materialului documentar dosit, din 1946, în Arhivele Muzeului Imperial al Războiului. Înfațișînd eliberarea lagărului de către trupele aliate, documentarul prezintă deținutul rămasi în viață, care ajunseseră scheletici din cauza foamei, a bolilor și a maltratărilor suferite.

● O conferință internațională consacrată educației iudaice în Diaspora va avea loc la Bruxelles în zilele de 11—13 martie a.c. Sînt așteptați să participe circa 200 de specialiști în acest domeniu, din 18 țări.

● Universitatea Bar-Ilan, din Israel, a acordat lui Heinz Ga-

linski, președintele Comunității Evreiești din Berlinul occidental, titlul de Doctor Honoris Causa. Ceremonia decernării titlului a avut loc în acest oraș.

● Universitatea Ebraică din Ierusalim va intra, în sfîrșit, în posesia manuscriselor marelui savant Albert Einstein, ce i-au fost lăsate de acesta prin testament. Manuscrisele au fost reținute inițial de Universitatea Princeton, care a fost nevoită să se supună hotărîrii instanțelor judiciare de a respecta dorința ilustrului om de știință.

● La ultimele alegeri parlamentare din Argentina, de la finele anului trecut, doi evrei, frații Marcelo Sturbin, din Buenos Aires, și Benjamin Sturbin, din Santa Fé, au fost aleși în noul Parlament.

ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

FEASTING HAMISHA-ASAR BISHVAT

On 19 January, 1984, the day of Hamisha-Asar Bishvat, was celebrated at the Choral Temple in Bucharest, organized by the Jewish Community of Bucharest.

Eng. Theodor Blumenfeld, chairman of the community, warmly welcomed, in a speech, those who came to this feast and thanked those who arranged it. The Talmud Torah choir, conducted by prof. Otto Friedman, accompanied on the piano by prof. Clara Friedman, sang lovely songs suited for the planting of trees (Tu bishvat highia, Ki tavou, Ets matati), songs devoted to nature in the Holy Land (Dus sheine land, Atsei Zeitim omdim, Sham beeret hemda tova) and various other traditional songs. Suitable recitals concluded the programme.

Prof. Nathan Shaim competently and warmly spoke about the significance of this feast.

Also in keeping with tradition, fruit from the Holy Land was distributed to the Talmud Torah students, while Mr. Theodor Feder, director of the European section of JOINT, who was also present on the occasion, offered token gifts to all students as proof of affection for the diligent students who study the language of the Bible and sing so nicely songs with texts from the Bible and in keeping with its spirit.

At the end of the festivity, lawyer Emil Sechter, general secretary of the Federation of Jewish Communities, referred to the concern shown by His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen for the preservation of our millenary traditions, for the education of the Talmud Torah students in keeping with these traditions.

An impressive and educational atmosphere of Jewish tradition prevailed throughout the festivity.

TALMUD TORAH CONTEST

A contest between Talmud Torah students and choir members was recently held. The final stage was held at the Choral Temple in Bucharest. No less than 56 contenders of 13 communities took part. Following the written tests, as also of interpretation — Hebrew song section — the concluding festivity took place, at which His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen made recommendations for the future activity and handed out the prizes to the best from among the best.

The prize winners were: First prize — Kohn Emil, Fein Avy, Gorun Anca, Aizic Gina; Second prize — Costiner Fernanda, Margulis Iyonna, Rudich Marius, Silberman Edith; Third prize — Donenfeld Ernest, Fischof Laura, Cuperman Adrian and Kraus Ecaterina.

The contenders visited the Museum of History of the Jewish Community of Romania and other museums in Bucharest, as well as various institutions of the Jewish Community of Bucharest, and took part in an Oneg Sabbath dinner.

EXCHANGE OF EXPERIENCE

At the Choral Temple Library in Bucharest, an exchange of experience was recently arranged among teaching cadres of the Talmud Torah courses.

Sixteen basic teaching cadres took part. Referring to the papers presented by professors D. Rimer, N. Saim, D. Feldman — Bucharest, L. Iosef — Bacău, L. Elopatak — Cluj-Napoca, S. Friedenthal, I. Svart-Kara — Jassy, E. Bergler, C. Weidman — Timișoara, on themes of methodical tuition of elements of the lan-

guage of the Bible, Judaism and history, and on the activity of the choirs, all those present spoke of the experience they gained along this line. Interesting suggestions were made. His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen made an exposition on the role of cadres of the Talmud Torah in the life of our communities. It was a useful action, whose fruits will most certainly be seen in the instructional-educational process of the Talmud Torah courses and choirs.

ARTISTS' GENEROSITY

In the morning of 17 January, 1984, the "Doina" artistic Army ensemble gave a show at the "Amallia and Chief Rabbi Dr. Moses Rosen" old people's home, for the 200 residents, desirous of spiritual elevation and moments of delight.

The artists who performed were: Veronica Ionescu, Maria Diaconescu, Merited Artist Ion Bogza, Imre Sipp, Ion Durdun, Ioan Nicolau, Sever Barnea, Tiberiu Mladin, Victor Gomoj, who sang with much warmth and talent opera and operetta arias and sentimental songs by Verdi, Bizet, Zeller, Brediceanu, G. Dendrino, Kiriak, Fernic, F. Barbu etc.

Victoria Ilie played on the violin the charming "Ballad" by Ciprian Porumbescu, while Marius Sirghie recited with great talent the poem "Gura lumii" ("What the people say") by Tudor Arghezi.

Folkist Mircea Bodolan presented the programme, Mr. Bucur Nicolae accompanied on the piano.

Prof. dr. doc. Marcel Saragea, on behalf of the Home's leadership, as well as all participants thanked the distinguished artists, warmly applauding them, for the memorable moments they offered by this successful show, symbol of the artists' generosity.

The selfsame warm thanks were conveyed to Mr. Monch Anton, organizer of this wonderful concert.

BAR-MITZVAH

LOVE OF LEARNING AT COMING OF AGE

Suceava. Raanan Freier, well-known among the Talmud Torah students of Suceava for his good results in studies, became Bar-Mitzvah. He studied at the Talmud Torah courses and with the help of his grandfather Dr. Raul Yacob, as also of the secretary of the local community, Haim Schächter. Important in this respect was also his training for the Talmud Torah contest at which he reached — at each edition — the final all-country stage. At the festive Drasha, Raanan promised — by also giving an original significance to his name (Raanan — pomegranate, symbol of prosperity) — that he shall be one of those who will seek to preserve always new and always young our millenary tradition and learning.

G. BRUCMAIER

THREE GENERATIONS

Bacău. On the confirmation of student Penczel Reuven, the Bacău Jewish community experienced an unusual event. The Divine Service was officiated by the grandfather of the young Bar-Mitzvah, who was also Baal-Kore. With his voice full of emotion he called his son and grandson to the Torah. Three generations, grandfather, son and grandson with tallith and phylactery, surrounded the Sacred Torah with love and respect, watched by the parishioners with tears in their eyes. Eng. Yehuda Wengel, speaking on behalf of the Federation of Jewish Communities pointed to the importance of Bar-Mitzvah for the Jewish people.

I. IOSIF

RECITAL

Ecaterina Gerson, first violinist of the "Hazamir" orchestra, gave a recital in the festivity hall at Popa Soare Street in Bucharest, on 23 January, 1984.

The gifted violinist played with special feeling for contemporary symphony music, works by composers Leib Nachman and Dumitru Bughici, and one piece whose orchestration was arranged by

Victor Rothenberg, conductor of the "Hazamir" orchestra.

Eng. Theodor Blumenfeld, chairman of the Jewish Community of Bucharest, highly praised the violinist, and the applause of those present was a proof of the valuation enjoyed by Ecaterina Gerson, of the success of an evening of contemporary Jewish music.

LECTURES

Publicist G. Iosub held a lecture in Bucharest on "King Solomon and peace".

This lecture was part of a cycle of expositions on the subject of peace, proof of the constant attachment of the Jews to the ideal of peace. Portraying King Solomon, referring to his proverbial wisdom, mentioning his work as poet and philosopher, but at the same time, not ignoring — in keeping with Jewish tradition — his weaknesses, the lecturer mentioned first his merits on an internal plane in turning a poor agrarian country into a flourishing unitary state, laying then emphasis on his concept and activity for ensuring peace. During the lecture, reference was made and examples given — upon historical documents and recent archaeological discoveries — to the way in which Solomon acted for the defence of peace namely: consolidation of national unity; development of the country's economy; consolidation of defence capacity; a foreign policy of peace and good neighbourliness; active and clever diplomacy; establishment of commercial and cooperation links with countries in far away regions, and finally, negotiations conducted with other heads of state.

Of Solomon's whole political concept and activity the speaker drew the conclusion that today, more than ever before, diplomacy must not serve to cover up nonpeaceful actions and aims, but must look the truth in the face with courage and full responsibility. In this respect, he quoted His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen: "The cause of the defenders of peace in the world is the cause of the fight for peace, for the independence and equality of all the peoples, for the negotiated settlement of disputes".

Dr. prof. David Rimer held a lecture in Timișoara on "The Coryphae of the Talmud". He mentioned a restricted number of representative personalities of the Jewish culture between the 2nd century before this era and 5th century of this era, creators of the Talmud, personalities who stand with honour in the Pantheon of world culture. The historical merits of these scholars is to have clearly and rigorously defined the specific trait of the Jewish people's spirituality.

They prevented that a military defeat of the Jews by a great power of antiquity should lead to the loss of their spirituality, by its subordination to the conquerer's spirituality, phenomenon happened in the life of many peoples in antiquity. The names and roles of many Jewish scholars were quoted in

this respect, the lecturer dwelling on those who have contributed to the constitution of the "Jerusalem Talmud" and of the "Babylonian Talmud".

Both lectures were well appreciated for their contents and mode of presentation.

Dorohoi: Dr. Mircea Ioanid on "Sabetai Zvi".

Brăila: Dr. Nicolae Minei on "Voluntaries and unvoluntaries accomplices of Holocaust".

Baia Mare: Writer Tania Lovinescu — "Morning of poetry".

Iasi and Braşov: Prof. dr. Edwin Glaser on: "Judaism and International Law".

Tirgu-Mures: Publicist and writer Victor Birlădeanu on: "Ilya Ehrenburg, as I knew him: a checkered Jewish conscience of the 20th century".

Braşov and Roman: Prof. Mark Clarian on: "Spoken Hebrew language Revival".

Oradea and Iasi: The same lecturer on: "Mendele Moicher Sforim — a classical writer of Yiddish and Hebrew literature".

Deva and Bacău: Assistant producer Zoltan Ternar on: "Chagall and illustrated Bible".

Botoşani: Chairman of the community Sumer Chitu on: "Let us bar the road to a new Holocaust".

Bacău and Cluj-Napoca: Publicist Gh. Iosub on: "The Jewish humour".

Braşov: Prof. H. Riemer on: "Ieşah — topicality of a prophet".

Timișoara and Arad: Publicist Anton Celaru on: "Rabi Akiva".

Bucureşti: Prof. dr. David Riemer on: "Talmud's great personalities", Prof. dr. Henri Wald on: "The message of Judaism in the civilization of image", Writer Vladimir Tabernu on: "Jacob Groper — the first modern Yiddish language poet in Romania".

ידיעות פון דער יידישער וועלט

תלמוד

די אמעריקאנער צייטונג „ניו יארק טיימס“ מעלדעט אז הרב אלי טייטלבוים האט דערפונדן אן אייגנעם, לויט וועלכן אז מען נעמט אן אן ערויסן מעלדעטן — נומער, קאן מען הערן ליעד — נען מאפילעך תלמוד לויטן פארלאנג. דער סיטעם האט געהאט דערפאלג און ער וועט פארשפרייט ווערן אויך אין קאס-אנושטעלעס, שימאן און מאיאמי.

אינלאדונג

דער ראבינער ארטור שיינלעך, פרעזידענט פון „אויגאן אף אמעריקא העבריו קאנגרעגאציע“ האט אנגענומען די אינלאדונג פון קאנעטא קינג, די אלמנה פון ד"ר מארטין לוטער קינג — צו זיין דער קאנפערענץ פון ארגאניזירן דעם מארש אין וואשינגטאן אין צוזאמענהאנג מיטן אפמערקן צוואנציק יאר זינט ס'איז פארגעקומען דער מארש פארן שטיצען די בירגערעכעט אין די פ.ש.א.

איבערזעצונג

די ווערק פונעם באקאנטן יידישן שרייבער און פארעמט פון דער נאכעל פרעמיע — יצחק באר — שטענדיג זינגען, נענישן פון א גרויסן דערפאלג צווישן די דענישן ליינער. אין פינף יאר זענען איבערגעזעצט געווארן זיבן בענדער אין דער דענישער שפראך.

אויסשטעלונג

אין ישראל נעפנט זיך א באדייטנדע קאלעקציע פון אלטער ענימישער קונסט. די קאלעקציע ציע וועט אויסגעשטעלט ווערן אין מוזיז פון חיפה.

פריינדשאפט

נאכפאלגנדיק דעם ביישפיל פון דער שטאט אפארטא (פארטוגאליע), איז אין ליסאבאן גע- שאפן געווארן די פריינדשאפט געזעלשאפט פארן פארטוגאלישן און ישראל.

יידן אין אינדיע

לויט פארשידענע בארייכטן לעבן איצט אין אינדיע זענען 5 טויזנט יידן. דאס רוב פון זיי קאנצענטרירט זיך אין באמבוי, אין קאלקוטא לעבן ארום 22 משפחות, כמעט אלע זמנים. די יידן פון אינדיע זענען באקאנט ווי די „כני ישראל“. די מערהייט פון זיי אונטערשיידן זיך נישט ווי זיי און דערן אויך די לעלעך נעלעלייטע נעמיין האט כמעט די גאנצע יידישע יוגנט עמולירט. א סך פון זיי קיין ישראל און א טייל קיין אמעריקע און אין אנדערע לענדער. די גרעסטע זאך פון די יידן אין אינדיע איז דער פאקט, וואס זיי ווייסן דריישט ווער עס וועט זיין ברענגען צו קבר ישראל. זיי שטאך דארט מינער וואס זאל זיך דערמיט פארנעמען. דעריבער מערקט זיך א גרעסערע עליה קיין ישראל.

א וואלד

דער יידישער נאציאנאל-פאנד אין ישראל האט באשלאסן צו פלאנצן א וואלד אויפן נאמען פון די קורבן 200 טויזנט געפאלענע יידישע סאָלדאטן פון דער סאָוועטישער ארמיי בעת דער מלחמה קעגן היטלער — דרייטשלאנד. וועגן דעם באשלוס פון פלאנצן דעם וואלד אויף די בערג ארום וויזשניץ, האט געמאלדן דער ספעציעלער קאמיטעט צו דעם צוועק, אין וועלכן ס'זינן אריין פארשטייער פון פארבאנד פון יידישע פאר- טיאנער, געמאקטע און די לעבן-געבליבענע פון קאנצעטראציע — לאגערן און פון דער אָנא- נאציאָע פון אינוואלירן פון דער מלחמה קעגן נאציאָעס.

ארבעטאלאגיע

ישראל ארבעטאלאגן פון דעם אוניווערסיטעט בל- אילן, רמת - גן, האבן אנדערע פארשידענע מכ- שירים פון לאגן פארטאנענע צייטן, די אנדער- פונען וואס זענען געמאכט געווארן אין שילד — דאָס הייליקע פלאץ וווּ די נביאים אלי און שמואל פלעגן פאררעכען זייערע תפילות צוריק מיט דריי מויניגן יאר — ברענגט נייע באווייזן איבער דעם לעבן פון די יידן אין הייליקן לאגן אין דער תקופה פון די שופטים (1050—1020 פון ד.צ.ר.)

פראגן

ווי קינדער ווי קליינע שוין טויזנטער יארן, מיט מען זיך פרעגן, ווי ערנסטע מענטשן שוין טויזנטער יארן, מיט מען אליץ פארשן; וואס איז פון יענער זייט הימל, וואס איז פון יענער זייט ערד, וואס איז פון יענער זייט לעבן, וואס איז פון יענער זייט ווייט.

איבער זאגט — דער ערד קיילעך, זאלט צוויי מיליאנער יאר, א צווייטער — ווייט איד — וואס, לאזט א סך עלטער נאך, א דריטער — סארא שנות, ווער איז דען געווען אויף זיין ברית? ...

וואלט נישט געווען בעסער, ווען זיי טוען א תוק ראשית, אינעם אלטן חומש בראשית?

שיינט מען ראקעטעס אין רוימען, ווי און די געוואקסענע טרויערן, אפטיאנאזשן טרעטן די לבנה, אויף שטערן זיי רייזן. זיי קומען צוריק און פרעגן: וואסע איז פון יענער זייט ווייט? אונזער פלי איז ווי א שפרינג פון א פלוז ... אין איפעל טורעם ...

ווערט ווידער א שטורעם? וואס געווען פריער? דאס איז צו די הוי?

לעך שאדאך

ידיעות פון אונזערע קהילות

(המשך פון זייט 11)

אויך אין דעם פעסט-זאל פון דער בוקארעשטער יידישער קהילה, האט פראפ. מארק קלאראן גע- רעדט איבער מאנטעלע מיכר-ספרים, אויף זיין אמת'ן נאמען, שלום — יעקב אבראמאוויטש, דער ווידע פון דער יידישער ליטעראטור.

בוקארעשט

דינסטיק דעם 17טן יאנואר ד.י. האט פראפ. ד"ר הימער געהאלטן דעם פארטראג „אנגעזענע פערזענלעכקייטן פונעם תלמוד“. נאך א מודערע נארקאטעריסטיק איבער דער ספעציפישקייט און דער וויכטיגקייט פונעם תלמוד אין דער יידישער און אין דער אוניווערסאלער קולטור, האט דער רעדנער באטאנט דעם צווייטער פון די וויכטיקסטע תנאים און אמוראים אינעם שאפן דעם קאלעקטיוון ווערק וואס שטעלט מיט זיך פאר דעם יסוד פון דער יידישער לעניסלאגיע.

בראשאו

דינסטיק דעם 22סטן יאנואר ד.י. איז ביי דער הינער קהילה פארנעמומען א זיצונג אין וועלכער א הויז די מנהיגים פון דער קהילה האבן זיך באטייליקט דער ד"ר יצחק קאין, און א צאל פרויען וואס זענען אפטווי אויפן סאציאלן געביט. די זיצונג איז געווען איינע פון די געוויינלעכע אויף וועלכע ס'ווערן דיסקוטירט די נעווערעקע מאסמי- טעלעס קראנטע ברידער און אונזערע זמנים, אונזערע פונען זיך און א גוים. די אָנוועזנדע באזוכן די אויבנדערמאנטע גויסבאדערשטיקע און העלפן זיי מיט פאר זארגן שפירן, מיט מעדיצינישע הייל, איבערוואונן זייער וועל- א. א. ו. הויז דעם, מיט א גוט ווארט. א יישר כח זי אלע פאר זייער פרומ- בארע מעטיקייט אויף דעם אזוי וויכטיקן געביט פון בוך-קהלים.

דעם 10טן יאנואר ד.י. האט דער פובליציסט וויק- טאר בירגערעאגן, געהאלטן דעם פארטראג „א יעדע ברוי“, א שטורעמישער יידישער געוויסן געס צוואנציקסטן יארהונדערט“.

שילו איז געווען דער רעליגיעזער און פאליטי- שער צענטער פונעם יידישן לעבן, פאר דעם וואס דוד המלך האט באטיטלט ירושלים אלס עיר- הברה. אלץ איז שילו זענען אנדערעס געווארן בא- ווייזן פון דער עקזיסטענץ פון א יידיש לעבן אויף די שטחים אין דער מיטל- ערד פון דער בראנענער תקופה, ווען ס'האבן געלעבט אונזערע אבות, אברהם, יצחק און יעקב.

רוך

דער סינאד פון דער אנגליקאנישער קירך אין קאנאדע האט געווענדעט א רוף צו אלע קירכן זיי זאלן אפשטיין יעדן פרוו פון אויפלעבן דעם נעאנאציזם, דערמאנענדיק אז מען טאר נישט אינ- נאדירן דעם פאקט „אז דער נאצישער רעזשימ האט אומגעבראכט מיליאנען יידן, און אויך מענטשן פון אנדערע נאציאנאליטעטן, אונטערן סלאגאן פון „דער ריינקייט פון דער ראסע“. עקזעמפלארן פון דער רעזולוציע זענען איבערגעגעבן געווארן די פאליטישע פירערס פון די צען פראווינצן פון קאנאדע. נליכעצייטיק איז געפארט געווארן אז די אָרגאנען וואס זענען פארטאנאג- טעלע פאר דער יוגנט — דער ציונינג זאלן אָננע- מען מיטלען אז די שילדער זאלן זיך באקענען מיט די אבדורות פונעם הימלעריסטישן גענאציד.

א בוך

אין סאטוואג דע טיילע, איז דערשינען דאָס בוך „טיילע שרייבט צו ישראל“, אן אנטאָלאָגיע פון עטניען, עסייען, לייזע זכרונות און דער- קלערונגען פון שרייבער, פאָטאן, פילאָזאפן און פערזענלעכקייטן פונעם עפנטלעכן לעבן פון טיילע. ביי דער צערעמאניע פונעם פארעפנטלעכן דאָס בוך, איז בייגעווען דער אמבאסאדאר פון ישראל אין טיילע.

אויסגאבע

די נייע אויסגאבע פון יהואש'ס תנ"ך איבער- זעצונג אויף יידיש האט ארויסגערופן א גרויסן אינטערעס צווישן יידישע ליינער. איבער 300 עק- הדישע פארשפרייט געווארן אויפן 300 עק- זעמפלארן. צווישן די אָפּגעבער פון דער פובלי- קאציע נעפנען זיך וויכטיקע ביבליאטעקן פון אוניווערסיטעטן און אויך יידישע געלערנטע וואס זייער נעביט איז יודאיסטיק. יהואש'ס אי- בערזעצונג פון ספר — הספרים האט געהאט א גרויסע באדייטונג פאר דער אנטוויקלונג פון דער מאָדערנער יידישער ליטעראטור און איבערלויפט פאר דער יידישער דיכטונג.

ווידערשטאנד

אין קרית - גת איז פאָרגעקומען א סעמינאר — טאָג פון נימאנזיסטן געווינדעט דעם יוגאסלא- ווישן יידנטום, מיטן אָנטייל פון היסטאָריקערס, שרייבערס און פארשער, אלע אָפּשטאמליקע פון יוגאסלאוויע, וואס האבן דערייזט, אז אין דער אנט- נאצישער פארטאנאגער באוועגונג און די יארן פון דער צווייטער וועלט- מלחמה, האבן אנטהיל געענעמען 3472 יידן. פון זיי זענען אומ- געקומען 1328. 14 זענען דערמאנען צום ראנג פון קאלאנעלן און צען האבן באקומען די העכסטע אויסצייכענונג „נאציאנאלער העלד“.

א בוך מיט לידער

„א בוך מיט לידער“, איז דער טיטל פון א ראמאן פון מערסל לין, וואס איז נישט לאנג דערשינען אין ניו יארק און איז געווענדעט דער- שוואה. די געשיענישן קומען פאר אין א קאנצע- טראציע לאגער און דער הויפט-העלד איז א יידיש קינד וואס האט א ווונדערבארן סלאגאן צו פירט — און וועלכן די אסירים פרווין ראטעווען פון אומקום. צוליב דעם איז א צווייטער יוד גלייט מפיקר צו זיין זון אויף לעבן, כבוד די קונסט זאל ארויס א זונענישע אין קאמף מיטן מענטש- פרעסערישן היטלעריזם.

פרעמיע

„אמעריקען היטוויש קאמיטי“, איז איינע פון די עלטסטע יידישע אָרגאניזאציעס אין די פ.ש.א., וועלכע פארטיילט די יערלעכע פרעמיע „עסמא- שא“ א פערן פון יידן פארשטאט וואס אומ- ווירט מיט מסירת נפש אויף צי פארהיטן די בענטשטישט פון מלחמות, נאכפאלגנדיק דעם ביישפיל פון די נביאים. נישט לאנג האט די פרעמיע פארן יאר 1983 באקומען מאקס קאמפערלאמא, איינער פון די אנגעזענע מיטגלידער. פון דער אָרגאניזאציע.

תורה געדאנקען פון ליובאוויטשער רביס רייד

איין פרשת תרומה פאר דעם ענדע פשרה (שמות כ"ז) ערשט זיך וועגן זיך מוכח הנחישות וואס אויף דעם מוכח האט מען מקריב גינען קרבנות, און אין פרשת תצוה צים ענדע (שמות ל') שטייט וועגן דעם מוכח היוב וואס אויף איהם האט דער כהן מספור גינען קמת.

וועגן די בירדע מוכחות זאגט די משנה אין הגינה צים ענדע, אז די מוכחות האבען נייטס מקבל גינען מין טומאה, ווייל די תורה רופט זיי ארמא, אין די ערד אין נייטס מקבל מין טומאה, דבוי רבי אלעזר, אין די חכמים זאגען אז אנדערן טעם, „מפני שהן מעופיין“ ווייל זיי זענען גינען מער ניט ווי באדעקט מיט גאלד אדער קופער, כמלא אויף דער באדעק בטל צים איבערנעמן, און דער אינוועניוויטשער רבי נייטס מקבל מין טומאה.

די תורה הקדושה וועלכע איז גינעבליך ווארן פון אויבערשטן ר' וואס ער איז אהן סוף, איז אויך די תורה אהן סוף, אין זיי איז גילטיג אין אלע ערטער און אין אלע צייטן מיט די זעלבע שטארק מיט, פינטט ווי זי איז גינען שטארק וואן דער אויבערשטער האט זי געגעבן צו די אידן דורך משה רבינו אויף דעם הר סיני, אויף שטארק אויף זי אויך און אונזערע צייטן פון פינטטערן גלות, די אלע ערטער פון ערד-קוגל.

די תורה הקדושה וועלכע איז גינעבליך ווארן פון אויבערשטן ר' וואס ער איז אהן סוף, איז אויך די תורה אהן סוף, אין זיי איז גילטיג אין אלע ערטער און אין אלע צייטן מיט די זעלבע שטארק מיט, פינטט ווי זי איז גינען שטארק וואן דער אויבערשטער האט זי געגעבן צו די אידן דורך משה רבינו אויף דעם הר סיני, אויף שטארק אויף זי אויך און אונזערע צייטן פון פינטטערן גלות, די אלע ערטער פון ערד-קוגל.

די תורה הקדושה וועלכע איז גינעבליך ווארן פון אויבערשטן ר' וואס ער איז אהן סוף, איז אויך די תורה אהן סוף, אין זיי איז גילטיג אין אלע ערטער און אין אלע צייטן מיט די זעלבע שטארק מיט, פינטט ווי זי איז גינען שטארק וואן דער אויבערשטער האט זי געגעבן צו די אידן דורך משה רבינו אויף דעם הר סיני, אויף שטארק אויף זי אויך און אונזערע צייטן פון פינטטערן גלות, די אלע ערטער פון ערד-קוגל.

די תורה הקדושה וועלכע איז גינעבליך ווארן פון אויבערשטן ר' וואס ער איז אהן סוף, איז אויך די תורה אהן סוף, אין זיי איז גילטיג אין אלע ערטער און אין אלע צייטן מיט די זעלבע שטארק מיט, פינטט ווי זי איז גינען שטארק וואן דער אויבערשטער האט זי געגעבן צו די אידן דורך משה רבינו אויף דעם הר סיני, אויף שטארק אויף זי אויך און אונזערע צייטן פון פינטטערן גלות, די אלע ערטער פון ערד-קוגל.

איין פרשת תרומה פאר דעם ענדע פשרה (שמות כ"ז) ערשט זיך וועגן זיך מוכח הנחישות וואס אויף דעם מוכח האט מען מקריב גינען קרבנות, און אין פרשת תצוה צים ענדע (שמות ל') שטייט וועגן דעם מוכח היוב וואס אויף איהם האט דער כהן מספור גינען קמת.

וועגן די בירדע מוכחות זאגט די משנה אין הגינה צים ענדע, אז די מוכחות האבען נייטס מקבל גינען מין טומאה, ווייל די תורה רופט זיי ארמא, אין די ערד אין נייטס מקבל מין טומאה, דבוי רבי אלעזר, אין די חכמים זאגען אז אנדערן טעם, „מפני שהן מעופיין“ ווייל זיי זענען גינען מער ניט ווי באדעקט מיט גאלד אדער קופער, כמלא אויף דער באדעק בטל צים איבערנעמן, און דער אינוועניוויטשער רבי נייטס מקבל מין טומאה.

די תורה הקדושה וועלכע איז גינעבליך ווארן פון אויבערשטן ר' וואס ער איז אהן סוף, איז אויך די תורה אהן סוף, אין זיי איז גילטיג אין אלע ערטער און אין אלע צייטן מיט די זעלבע שטארק מיט, פינטט ווי זי איז גינען שטארק וואן דער אויבערשטער האט זי געגעבן צו די אידן דורך משה רבינו אויף דעם הר סיני, אויף שטארק אויף זי אויך און אונזערע צייטן פון פינטטערן גלות, די אלע ערטער פון ערד-קוגל.

יידיש אין רומעניע

יידיש מיט לאטיינישע אותיות

יצחק קארן

ביים פון 19טן יארהונדערט שמוינס מיר זיך אן אויף אן אינטערעסאנטער דערשיינונג. דאס איז דער באנאכטער פילאָלאָג י. סאָטקע-לעטעאָנע-ברון און בראַילא אין יאָר 1860 מיטן נאָמען יעקב געזעצעווייג. ווען ער האָט אנגעהויבן זיין געזעלשאַפֿטלעכע מעטיקייט האָט ער געענדערט זיין נאָמען אויף י. סאָטקע. ביים לערנען מעדיציני האָט ער זיך אויך פאַרטייט אין לינגוויסטיק. די שפּראַך-קענטענישן האָבן אים געבראַכט צו שרייבן ייִדיש מיט לאַטיינישע אותיות. ער האָט דאָס געטאָן נייטס ווייל ער איז געווען אַ קעגנער פֿון די העברעיִשע אותיות, נאָר פאַר אים איז געשטאַנען די פּראַגע ווי אזוי צו דערמעגלעכן די ייִדישע אַנטפּרעכעניש און יונגט אז זיי זאָלן מענען ליינענען ייִדיש. ער האָט געהאַלטן, אז אַפּילו צווישן די וואָס רעדן ייִדיש קען בלוין א טייל ליינענען די העברעיִשע אותיות און דאָס איז אַ גרויסער שטערך ביים פאַרשפּרייטן אין ברויטע קרוין דאָס ליינענען ייִדיש. כּדוּ צו פאַרלייכטערן, האָט ער געטאָן נייטס ווייל פֿון שרייבן ייִדיש מיט לאַטיינישע אותיות, וואָס קען זיין אַ וויכטיקער שריט צו לייזן די שוועריקייט. ער האָט דערביי אַנגעוויזן אַן אויך רומעניע האָט געבויט די אַלט-רומענישע שריפט אויף לאַטיינישע אותיות. אייניקע ענטפּרעכענישן האָבן געשטיצט די פּאַרנע-ליינענע וועגערונג. זיי האָבן געוויילט, אז זיי וועלן קענען דערנענטערן די ייִדישע קולטור צו דער אַוועקערטער קולטור דורך געבן די לאַטיינישע שריפט.

י. סאָטקע איז געווען אַ גרויסער אַהענגער פֿון דער ייִדישער שפּראַך. אין דער זעלבער צייט ווען ער האָט אַזוי וואָרעם געקעמפֿט פאַר זיין טעאָריע אַרייַנצופירן די לאַטיינישע שריפט, האָט ער גע-האַלטן אַן אינטערעסאַנטען דערפֿאַרט וועגן די ייִדישער עטימאָלאָגיע און וועלכן ער האָט אַרויס-געוויזן גרויס קענטענישן ביים אויסגעפֿינען דעם אַפּשאַט פֿון פאַרשידענע ייִדישע ווערטער און אויסדרוקן.

נאָר זיין טויט - אין 1933 - האָט ער איבער-געלאָזט אַסאָנס מיט מאַטריקולירטן און וויכטיקע דאָקומענטן, אָבער נייטס זיין משפּחה און נייטס די ייִדישע אינסטיטוציעס האָבן נייטס גענומען אויף זיך די מרחק צו פּעלעקע-אַנדרן דעם מאַטריקולירטן און-וועלכער האָט זיך געוואָרענעט אין די קעלעך און-וועלכער איז פֿון גרויסער וויכטיקייט פאַר דער ייִדישער קולטור אין רומעניע.

ד"ר י. סאָטקע לעטענען האָט מיט גרויס התלהבות ממשיך געווען זיין מעטיקייט צו פאַרווירקלעכן זיין טעאָריע פֿון ייִדישמיט לאַטיינישע שריפט. ער האָט פאַרפּענעליכט אין פאַרשידענע ייִדיש-רומענישע צייטונגען און צייטשריפטן שאַפּונגען אין ייִדיש מיט לאַטיינישע שריפט. ער האָט געמאַכט פּעל-נער פֿון אַ גרעסערן פאַרמעסט, אַרויסצוגעבן מיט זיין זעלבער שריפט אַ סעריע זאַמלונגען. אין 1902 איז דערשינען דער ערשטער זאַמלונגעס אין לאַטיינישער שריפט, דאָס איז געווען „מקל נעים“, וואָס איז באַרענער פֿאַר-אַלס-לידער. די וויכטיקע פּענעלע וועגן נייטס רעאָליזירט געוואָרן, ער אַליין אָבער זעצט פֿאַר צו פּובליצירן זיינע פעלעגמאַנען

און לינגוויסטישע עפּיען אין דער פרעסע מיט לאַטיינישער שריפט. טראָץ דעם וואָס ער האָט געהאַט אַהענגערס אין געוויסע קרוין פאַר זיין טעאָריע, טראָץ דעם וואָס עס זענען דערשינען ספּעלכע אוועקען און אָבער אין גרויסן זיין טעאָריע נייטס אַנגענומען געוואָרן, ייִדן האָבן זיך קעגנעשטעלט, ווייל ייִדישע אותיות זענען נייטס סתם אַן איינפאַכער און אַקאָראַר, זיי זענען פאַרבונדן מיט אַנדערע ספּעציפּישע נאַציאָנאַל-לעך אייגנאַרט. כּדוּ די ייִדן גילט אַ פאַרקערטער-שייבונג: אין מיטן פֿון די אלע דורות זיענדיק און פאַרשידענע גלות-לענדער, וווּ נאָר זיי האָבן צוגעאיגנט אַ לאַנדשפּראַך, האָבן זיי איר באַד אַנגעטאָן דעם בלוש פֿון די וויכטיקייט און געלעב-האַט פֿון שרייבן ייִדיש מיט לאַטיינישע שריפט.

אויף דער ערשטער ייִדישער שפּראַך-אַפּגע-רעני און טעשערבאָוויץ אין יאָר 1908, האָט ד"ר י. סאָטקע, וועלכער איז איינגעלאָרן געוואָרן דורך זיין פּרינע ד"ר נתן בירענבוים, אויסגענוצט די גינע פאַר אויפֿהאַלען פֿון וויכטיקייט און געלעב-האַט פֿון שרייבן ייִדיש מיט לאַטיינישע שריפט.

ד"ר י. סאָטקע לעטענען אַפּשאַט וועגן ייִדיש מיט לאַטיינישע שריפט איז אַפּצויעל נייטס אַנגענומען געוואָרן דורך דער טעשערבאָוויצער קאַנ-פּערענע, אָבער אים אַליין האָט מען זייער אָפּגע-שאַצט פאַר זיין אַפּצויענענדיקייט צו דער ייִדישער קולטור און ער איז אויסגעוויילט געוואָרן אין דער עקזעקוטיווע פֿון דער מאַנפעסטעניג.

ד"ר י. סאָטקע איז צווישן קעמפֿען פֿון דער טעש-נאָוויצער קאַנפּערענע אַ צופּרידענער, טראָץ דעם וואָס זיין טעאָריע איז נייטס אַקעקענט געוואָרן. אין אַלגעמיין האָט זיין טעאָריע געמאַכט אַן אַפּ-קלאַנג נאָר אין מאַלאַראַווע, וואַלאַכיע (מונטעניע) און בוקאַווינע. אין יאָר 1934 איז אין טעשערבאָוויץ דערשינען אין לאַטיינישער שריפט אַ קליינע אַל-מאַלאַנע א.ג. „די נייע ייִדיש דיכטונג“, אַרויס-געגעבן דורכן „סעמינאַר פֿאַר ייִדישע ליטעראַ-טור און פֿאַרשפּאַכענענישען“ און דער טעאָריע פֿון זיין גינע ניינגער, טע העלפּער (איציק מאַנ-עדרס ברודער), הערש סענאַל און יצחק שוואַרץ (פֿון 1950 א.ה.)

אין יאָר 1938 איז דערשינען „12 סאַטירעס“ פֿון סאַטאַן (1864 - 1848).

אין יאָר 1945, נאָך דער צווייטער וועלט-מלחמה איז אין יאָר דערשינען אַן אַבסאַלאַנע פֿון דער ייִדישער ליטעראַטור, מיט לאַטיינישער שריפט און-טען דער רעדאַקציע פֿון יצחק פּאַנער און אַליעזר פּרענקעל, מיר עפּינען אויך פאַרעפּענליכט אין דער פרעסע פאַרשידענע שאַפּונגען און אַרטיקלעך אויף ייִדיש מיט לאַטיינישע אותיות. די טעאָריע איז אָבער נייטס געוואָרן מין וויכטיקער באַשטיאָנ-טייל אין דער ייִדישער שאַפּונג אין רומעניע. ד"ר י. סאָטקע-לעטענען פאַרענטיט אָבער אַ זייער כּח-בורג אַרט אינעם גרויסן אַבסאַל פֿאַר ייִדיש-קולטור, פאַר זיין טיפּעס לויב צו דער ייִדישער שפּראַך.

בידיעות פון אונזערע קהילות

אין די לעצטע טעג פון חודש פּרעצעמבער 1983 זענען אַראַנגירט געוואָרן פאַרטיאָג אין מי-פּיישאַראַ, אַראַד, דעווא און אַלבא וויליאַ, גע-ווידעסעט דעם 75סטן געבורט טאָג פֿון סוּמאַן וויגנאַל. קאַנפּערענציאַר: פּראָפּ. אַראַל ווידמאַן.

אין רעזיצאַ, און אויך אין די אויבנדערמאַנטע אַרטיקלעך האָט דער מוואַקלאָג פּאַפּער לאַדוּסלאַר געערט איבער די „היינטיגטיקע פּרעסערען פֿון מוואַק“ און „רובּענישען, אַראַוויץ, די באַר-בוים, אין אַראַד, האָט אַוור. ד"ר א. ראַדאַ, גע-האַלטן אַ פאַרטיאָג איבער „די פּראָבלעמען פֿונעם היינטיגטיקן יידנטום“.

אין טייַטישאַראַ האָט פּראָפּ. וויקטאָר ניימאַן געערט איבער דעם רבנים עפּינאַר פֿון אונגאַרן. אַלע פאַרטיאָג וואָס זענען געהאַלטן געוואָרן אין טייַטישאַראַ, זענען פּרעסערענע און פאַרנע-שטעלט געוואָרן פֿון הרב ד"ר ערענעס ניימאַן.

אין טייַטישאַראַ האָט פּראָפּ. וויקטאָר ניימאַן געערט איבער דעם רבנים עפּינאַר פֿון אונגאַרן. אַלע פאַרטיאָג וואָס זענען געהאַלטן געוואָרן אין טייַטישאַראַ, זענען פּרעסערענע און פאַרנע-שטעלט געוואָרן פֿון הרב ד"ר ערענעס ניימאַן.

המשה עשר בשבט

דאָגערשטיק דעם 19טן יאַנואַר די. ה. האָט די בוקאַרעשטער ייִדישע קהילה אָרגאַניזירט אין באַראַ-טעפּל די משה עשר-בשבט פּיערונג. נאָך דעם וואָס דער פּרעזידענט פֿון דער בוקאַרעשטער קהילה ה' אינזש. מ. בלוטענפּעלר האָט געווענדעט וואַרעטע באַרויסגעבן ווערטער אלע אַנ-ווענדע, האָט דער תּלמוד תּורה כּאָר אויסגע-פּירט אַ שייַגע אַרטיקל מיט אַנגעזענע געווי-מעט דעם ראש השנה לאילנות. איבער דער פּיער-לעכקייט פֿון דעם טאָג, האָט גערעדט פּראָפּ. נתן שאַים.

לויט דער טראַדיציע, האָט מען די תּלמוד תּורה קורסאַנט פּאַרטיילט אַרץ - ישראַל פּירות, און דער דירעקטאָר פֿון דער איראַפּישער דירעקציע פֿונעם „דזשאַנט“, ה' ט. פּעדער, וואָס איז אַנ-ווענד געווען ביי דער פּיערלעכקייט האָט אויך געטיילט מיטמאָלישע מתנות די קורסאַנטן.

צום שלום, האָט דער גענעראַל - סעקרעטאַר פֿון דער פּענעראַציע, ה' עמיל שטעבער אַנגעוויזן אז פּאַרן חינוך פֿונעם יונגן ייִדישן דור, איז דערמעג-לעכט געוואָרן אויך די היינטיקע טראַדיציע אַלע פּיערלעכקייט און אונזער קהילה.

באָטשאַן

דעם 22סטן יאַנואַר די. ה. האָט דער פּרעזידענט פֿון דער היינער קהילה, ה' ס. מיצן, געהאַלטן דעם פּאַרטיאָג „לאַמיר צוּממען דעם וועג צו אַ נייטס האַלאַקאָסט“. דער עולם האָט אויסגעזענען מיט אינטערעס דעם אינטערעסאַנטן פּאַרטיאָג.

המשה עשר בשבט, האָט מען די תּלמוד - תּורה קורסאַנטן און די מתפּאַליות געטיילט די טראַדי-ציע אַלע פּירות. דער תּלמוד תּורה כּאָר האָט אויך געפּירט אַ פּראַגמאַט לכבוד דעם ראש-השנה לאילנות.

בוקארעשט

„מאַנטיק דעם 23סטן יאַנואַר די. ה. האָט גענעבן געטיילט די ערשטע וויאַלינעסטיין פֿון דעם אַר-קעסטער „הומור“, עקאַסטריאַ געסאַן.

די טאַלאַנטפּולע וויאַלאַניסטיין האָט אַנטער-פּרעטיקט ווערק פֿון די קאַמפּאָזיטאָר לויב נאַכמאַן. די „נומיס און אַרעסטירטע פּיעסע פֿון וויר-טאַר אַנטעבער, דער דיריזשאַר פֿון דעם אַקעס-טער „הומור“.

איזש. מ. בלוטענפּעלר דער פּרעזידענט פֿון דער היינער קהילה האָט געהאַט לויב ווערטער פאַר דער אינטערפּרעטאַן, און דער עולם האָט דורך זיינע אפּלאַדימענטן אויסגע-רוקט צופּרידענקייט פאַר דעם שייַגע אַונט פֿון דער היינטיגטיקער ייִדישער מוויק.

כרתב=נעת

של היהדות הדתית מהרפורמליקה הסוציאליסטית רומניה

יה כ"ח שבט תשמ"ד, בוקרשט • מספר 546 • דרשונות

על פרשת השבוע

תצוה

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אצלך שמן חכמה, ועשו את כבודי אהרן (כ"ח, ג')

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אצלך שמן חכמה, ועשו את כבודי אהרן (כ"ח, ג')

יש אומנים לרבים שונים ואין ספק שלא יתנו לחיים לעשות נעלים... והנה בצאת ישראל מצרים רים היו דיקים מכל אומנות של מלאכה, כי לא ניסו באלה - ונתן ה' הוה חכמה בלבבות המישי-בילים בעם, וכל איש מה שהתעורר ברוחו לעשות מהמלאכות - דבר לו נתנו לו לעשות. והוה שמו: מר"י, אשר נישא לבו בחכמה, עשו; ועשו - תסב ואתה תדרכי אל כל חכמי לב, אשר מלא-תיו וות חכמה - אבל עוד אל נודע אומנותם - ועשו את כבודי אהרן - וכו' - איש איש מה שיתעורר בלבבו לעשות (דברי שאול לרו"ש נתנ-וון).

יש אומנים המישיבן כרמוזות על מרות האדם ריבון, שהלחן על מזון, כדברי חז"ל (יוטא, כ"א) וכו' (יתרו מביא) והמורה פרטות על כתי-בכמה, שהיא שרש כל המדות, כתיוב (תה-ל) כלם בחכמה עשית. ולכן צריך שפנה יתן דך כתיוב למאור, שלא תהיה בו שום פניה ודתי. וישירש החכמה הוא מכתנית יראה, כנאמר חללים חז"ל (א) ראשית חכמה יראת השם וו ומה לעולם כתיוב יראת ה' שהורה השם על הפסוק וכן הנה חז"ל (ברכות ג) שאוליס על הפסוק יבוי"ל: מה ה' אלוהיך שואל מעמך, כי אם יראה; ואם יראה מילתא, וזוהרתא היא? - ומ-ישיב, אין, לגבי משה מילתא וזוהרתא היא. כי שאול: מה בכך שלגבי משה מילתא וזוהרתא ווא, הא הוא דיבר לכל ישראל? ואמר הכעש"ט ישיב, לגבי משה מילתא וזוהרתא היא - כל-י: לא יראה שהיו לגבי משה, היה זה דבר טמון, כי מה רבנו המשיך בחינת היראה לכל הדור והוא-לכל עיון השאלה במקומה עומת, האל התורה אמה לכל הדורות, ומה יעשו הדורות הבאים היחיד אר האמת הוא ישמחנית משה רבנו ישיב לעד, ותמיד הוא משיפיע עלינו, והו אמר (דברים ח) אנוכי עומד בין ה' וביניכם, וכן הוה שתמיד הוא עומד ומשיפיע עלינו, ועל כל המלות: "לגבי משה", מתחמדות לכל הדורות, וזו פרש הכתוב: "ואתה תצוה את בני ישראל" - אתה תהיה תמיד לפני ישראל בחינת חכמה - אתה מכת היראה, וממילא יהיה בכחם לקחת ד תתית למאור ותאיר לדורות (תורת אמת לרו"ש צע).

ששה משמות... בתולדותם (כ"ח, י')

ששה משמות... בתולדותם (כ"ח, י')

רש"י מפרשי: כסדר שגולדו, ודבריו אינם לא כתנא קמא, ולא כרשב"ג (סוטה ל"ו) החולקים כסדר כתיבת השמות: הרמב"ם (הל' כלי המקדש פ"ט) כתב סדר אחר, ודבריו הם גם כן לא כסדר תולדותם. וכן שני התרוממים, ונתן בין עזריאל ויהושע, הלוקים כסדרו שמות השבטים - ולכל הדעות מלת "בתולדותם" אינה מיושבת. אמנם האמת היא שאין הכוונה במלת בתולדותם להו-רות סדר כתיבת השמות, רק אופן כתיבתם. כי אחר שאמר: "ופתחת עליהם שמות בני ישראל" - אם כן ראוי היה לכתוב כל שמות השבטים בתוספת יוד היחס: ראובני, שמעוני וכו', אבל לא כן נכתב, אלא בתולדותם - כפי שם התולדה, כלי תוספת ויחסי, אלא בשמות השבטים לשמורו בהם בעת שגולדו. וזו כוונת הנמאר מה אני מקיים בתולדותם? - בשמות שמרא להם אביהם, ולא בשמות שמרא להם משה; ראובן ולא ראובני, אבל כסדר כתיבתם לא דיברה התורה כלל (הכתב והקב-ה).

רש"י מפרשי: כסדר שגולדו, ודבריו אינם לא כתנא קמא, ולא כרשב"ג (סוטה ל"ו) החולקים כסדר כתיבת השמות: הרמב"ם (הל' כלי המקדש פ"ט) כתב סדר אחר, ודבריו הם גם כן לא כסדר תולדותם. וכן שני התרוממים, ונתן בין עזריאל ויהושע, הלוקים כסדרו שמות השבטים - ולכל הדעות מלת "בתולדותם" אינה מיושבת. אמנם האמת היא שאין הכוונה במלת בתולדותם להו-רות סדר כתיבת השמות, רק אופן כתיבתם. כי אחר שאמר: "ופתחת עליהם שמות בני ישראל" - אם כן ראוי היה לכתוב כל שמות השבטים בתוספת יוד היחס: ראובני, שמעוני וכו', אבל לא כן נכתב, אלא בתולדותם - כפי שם התולדה, כלי תוספת ויחסי, אלא בשמות השבטים לשמורו בהם בעת שגולדו. וזו כוונת הנמאר מה אני מקיים בתולדותם? - בשמות שמרא להם אביהם, ולא בשמות שמרא להם משה; ראובן ולא ראובני, אבל כסדר כתיבתם לא דיברה התורה כלל (הכתב והקב-ה).

ידעו כי אני ה' אלוהיהם אשר הוצאתי אותם... אני ה' אלוהיהם (כ"ט, מ"ו)

ידעו כי אני ה' אלוהיהם אשר הוצאתי אותם... אני ה' אלוהיהם (כ"ט, מ"ו)

אמר פעמיים, אני ה' אלוהיהם; ללמדנו שאם ידעו ויכירו שה' הוא אלוהיהם וכו' - אז יהיו ראויים שיקרא שמו עליהם, אבל לא אם יפרקו עול ויהיו לאו"א אחרים... (אור החיים).

אמר פעמיים, אני ה' אלוהיהם; ללמדנו שאם ידעו ויכירו שה' הוא אלוהיהם וכו' - אז יהיו ראויים שיקרא שמו עליהם, אבל לא אם יפרקו עול ויהיו לאו"א אחרים... (אור החיים).

(מלקוטי הגויפה)

(מלקוטי הגויפה)

ט"ו בשבט בקהילותינו

בוטושן

בתמשה-עשר בשבט חלקו פירות לתלמידי התל-מוד-תורה, לחברי הקהילה ולנתמכי הקהילה בלפ-נתר אסיפה הניגית. מקהלת התלמוד-תורה, בני-צוות של המורה אולריך ששקלברג צניגה תכנית מתואמת ליום זה.

ביום חמישי 19 ביאנואר ש. ה. הגנו את הט"ו בשבט כבית-הכנסת הקורלי שבבוקרשט. פתח את הניגיה המהדר טוביה בלומנפלד כנאום של ברו-ים הבאים" לנוכחים בחגיגה. שהה מקהלת תלמי-התלמוד-תורה, בניצוחו של המורה אוטו פרידמן לגיוני פסנתרני של המורה קלרה פרידמן; המורה חן שאים דבר על מישמעות חג האילנות. החגיגה נתימה כדבריו של העו"ד אמיל שבת, מכ"ט ש' תהילת יהודי רומנוא שהורה לרב הראשי ד"ר ז' משר רוזן של"ט"א על מסירות נפש בה הוא נוסף בעניני הנוהר הנוער היהודי ברוח התורה והמסורה.

הניגות ט"ו בשבט התקיימו גם ביהד הקהילות בהשתתפות תלמידי התלמוד-תורה, מקהלות, תזמורות וחברי הקהילות.

הניגות ט"ו בשבט התקיימו גם ביהד הקהילות בהשתתפות תלמידי התלמוד-תורה, מקהלות, תזמורות וחברי הקהילות.

דברי תורה

פנת הרב יצחק מאיר פרילוס - בוקרשט

(כד-יא) וצפית אותו וזה טהור מבית ומחוץ תצפנו כמכת הראשון כשאנו לומדים תורת השם אי אפשר לנו להעלות על הדעת כי באלו התיבות מונגם ואינן דקע מוסרי הלא כוונת המקרא תכנית כלי המשיכן אולם אחרת הביטוי חכמי התלמוד בדברי התורה במסכת יומא (דף עב) אמר רבא מזה שצו-תה מבית ומחוץ תצפנו מכאן שתלמיד חכם שאין תוכו כבדו אינו תלמיד חכם (החיצוניות שלו כפנימיות שלו) היינו כמו הארון שהוא מהויק הלווחות צריך להיות תוכו כבדו מצופה וזה טהור כמו כן התלמוד חכם שהוא שומר ומחזיק לתורתו אשר בו צריך להיות תוכו כבדו וכמו שהבאתי על מה שמדקקים המפרשים למה כתיב ויהי עשו איש וידע ציד איש שהו ויעמב איש תם (תולדות כה-כו) ומדקקים מפרשי התורה בעשו כתיב פני-מיום איש וביעמב רק פעם אחת איש יען שעשו היה בו כפוליות דו-פרצי היות שבהוץ היה צד אנשים בחרמו וידע ציד לצוד את אביו בפיו ושאלו שאלות דתיות לרמות אותו אולם יעקב הפנימיות החיצוניות שלו כלי רמיה ויש להתבונן במאמר זה מה שמוצא במסכת קידושין (דף סג) היות להם שאלה איך היא לפי ההלכה אם מהויבים לעמוד

ביום ראשון 22 ביאנואר ש. ה. בבוקר, היתה לי ההזדמנות להיות נוכח, בהתייעצות של הקהילה היהודית במקום עם הרופא שלה (ד"ר יצחק ב"ר) ומספר חברות הקהילה נלכבות. דנו על ביטור חולי הקהילה ועל האמצעים שיש לקחת למען היהודים הקשישים והחולים הנתמכים על ידי הקהילה. מלבד ביטור החולים הנצרכים, נלמו-

מצות ביקור-חולים

בראשון

ביום ראשון 22 ביאנואר ש. ה. בבוקר, היתה לי ההזדמנות להיות נוכח, בהתייעצות של הקהילה היהודית במקום עם הרופא שלה (ד"ר יצחק ב"ר) ומספר חברות הקהילה נלכבות. דנו על ביטור חולי הקהילה ועל האמצעים שיש לקחת למען היהודים הקשישים והחולים הנתמכים על ידי הקהילה. מלבד ביטור החולים הנצרכים, נלמו-

ביום ראשון 22 ביאנואר ש. ה. בבוקר, היתה לי ההזדמנות להיות נוכח, בהתייעצות של הקהילה היהודית במקום עם הרופא שלה (ד"ר יצחק ב"ר) ומספר חברות הקהילה נלכבות. דנו על ביטור חולי הקהילה ועל האמצעים שיש לקחת למען היהודים הקשישים והחולים הנתמכים על ידי הקהילה. מלבד ביטור החולים הנצרכים, נלמו-

אמנות

לגויים: אנאטול וויערו, דורו פופוויז'י, שטיפאן צ'וקלסקי, דומיטרו קאפויאנו ודומיטרו בוגיץ'. ביר-צעו מיצירות חתן השמחה: התזמורת מוסקו נואב, בניצוחו של מירצ'א אופריאנו והכנדי הראשי אבי אבראמוביץ', בליווי הפרופ. ארינה סטאיקו.

ביום שלשישי 20 בדצמבר 1983 התקיים באולם ההגינות ברחוב פופא סוהר"ג 18 ערב מוסיקלי לייב נחמו 26 בדצמבר הגנו את המלחין לודוביכ פלר-מאן, לגל היותו לבן 90 שנה.

ביום שני 22 בפברואר ש. ה. התקיים באולם ההגינות של קהילת יהודי בוקרשט רמיטל של אקאטרינה נוסון, כנרית ראשית של תזמורת "הזמיר". היא נגנה מעבודות של המלחינים לייב נחמו, דומיטרו בוגיץ' ומגנינה שהוכנה למען התז-מורת ע"י וויקטור רובנברג, המנצח של התזמורת "הזמיר".

ביום שני 22 בפברואר ש. ה. התקיים באולם ההגינות של קהילת יהודי בוקרשט רמיטל של אקאטרינה נוסון, כנרית ראשית של תזמורת "הזמיר". היא נגנה מעבודות של המלחינים לייב נחמו, דומיטרו בוגיץ' ומגנינה שהוכנה למען התז-מורת ע"י וויקטור רובנברג, המנצח של התזמורת "הזמיר".

הרצאות

באקוי

המורה ד"ר פלדמן נשא לפני זמן מה הרצאה על הנושא: "המפכה הצרפתית והאמנציפציה של היהודים". הנוכחים העריכו במיוחד את ההרצאה המענינת והיערות והומיניו את המרצה לבא עוד להרצות בפניהם.

במסגרת ההרצאות השבועיות העתונאי ג. יוסב נשא באולם ההגינות של קהילת יהודי בו-קרשט הרצאה על הנושא, "המך שלמה והשלום". המרצה הצביע על איריאל השלום של היהודים ועל השתתפותם הפעילה בתנועת השלום המקומית בכל העולם נגד שואה גרעינית. הוא עוד הצביע על פעולות הדיפלומטיות והבוניות לשמור על הש-לום ולהרחיב את קשרי העם עם כל השבטים של הארץ וגם מעבר לימים. על אותו הנושא. הרצה גם בערי השעה.

בוקרשט

סוצ'בא

בבוקרשט. ביום השלישי ביאנואר ש. ה. הפרופ. דר. רוצנט הנרי וואלר הרצה על הנושא: מסר היהדות ציביליזציה של האיוור".

בבוקרשט. ביום השלישי ביאנואר ש. ה. הפרופ. דר. רוצנט הנרי וואלר הרצה על הנושא: מסר היהדות ציביליזציה של האיוור".

ביום 10 ביאנואר העתונאי והסופר וויקטור בירלעריאנו הרצה על הנושא: "איליא ארנברג, כפי שהיכרתי: איש בעל הכרה יהודית מתלכטת של המאה העשרים".

ביום 10 ביאנואר העתונאי והסופר וויקטור בירלעריאנו הרצה על הנושא: "איליא ארנברג, כפי שהיכרתי: איש בעל הכרה יהודית מתלכטת של המאה העשרים".

ב-13 בדצמבר 1983 פרופסור מארק קלאריאן, קר-צה על הנושא: "מגילי מוכר ספרים מאור ספרות יודיש ועברית מודרנית".

ב-13 בדצמבר 1983 פרופסור מארק קלאריאן, קר-צה על הנושא: "מגילי מוכר ספרים מאור ספרות יודיש ועברית מודרנית".

בבאקוי, 16 בדצמבר 1983, העתונאי ג. יוסב הרצה על הנושא, "ההמור היהודי" אותה ההרצאה נשאה גם כפלון-נאפוקה, 22 ביאנואר ש. ה.

בבאקוי, 16 בדצמבר 1983, העתונאי ג. יוסב הרצה על הנושא, "ההמור היהודי" אותה ההרצאה נשאה גם כפלון-נאפוקה, 22 ביאנואר ש. ה.

בבראשאן, הנוהך הראשי של, "כתב-העת" שלנו פרופסור חיים דימר הרצה על הנושא, "ישעיהו - אקאטאית של נבואתו".

בבראשאן, הנוהך הראשי של, "כתב-העת" שלנו פרופסור חיים דימר הרצה על הנושא, "ישעיהו - אקאטאית של נבואתו".

בבוטושן, 22 ביאנואר ש. ה. וי"ר הקהילה, סובר מיצו הרצה על הנושא: "לא להירשות שואה חדשה", שהמשיכו לה הנוכחים כדרישות רבה.

בבוטושן, 22 ביאנואר ש. ה. וי"ר הקהילה, סובר מיצו הרצה על הנושא: "לא להירשות שואה חדשה", שהמשיכו לה הנוכחים כדרישות רבה.

יאסי

בארנון הקהילה המקומית, באולם ההגינות של קהילת יהודי יאסי, הסופר ג. קארא נשא הרצאה: 125 שנה ספרות איריש ברומניה" ההרצאה נת-קבלה בענין רב על ידי הנוכחים.

